

สื่อแนวราบจากชุมชนบนพื้นที่สูง

เมษายน 2561 ปีที่ 9 ฉบับที่ 6

วารสารแจกฟรี่

ผู้ขำและศรัทธา จาก "ครูบา" ถึง "อุลามะห์"

'ครูบา'

มหาศรัทธาแห่งชนเผ่า

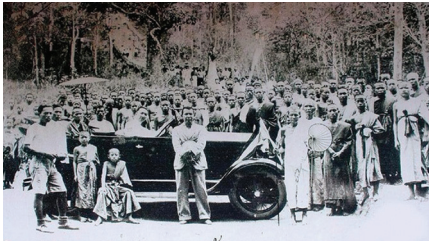
“อุลามะห์”

ผู้นำแห่งจิตวิญญาณมุสลิม

ผู้นำ และ ศรัทธา จะนำพาเราสู่ไหน | ขบวนการครูบาในภาคเหนือของไทย | เมื่อเด็กอ่าน-เขียนไม่ได้ และผู้ใหญ่อ่านไม่ออก
เมล็ดพันธุ์แห่งความรัก | ปัญหาสถานะของเด็กนักเรียนรหัส G กับ 3 ปีที่รอคอย | ฟิล์มมือของชาวปกาเกอญอ
มโนทัศน์ ว่าด้วย “Ulama” ผู้นำศาสนาในสังคมมุสลิมภาคใต้ | ระบบหลักประกันสุขภาพระบบเดียว

contents | สารบัญ

5 เรื่องจากปก

ผู้นำและศรัทธา
จะนำพาเราสู่หนไหน

7 บทความพิเศษ

ขบวนการครูบา
ในภาคเหนือของไทย

16 เล่า เรื่อง เรา

เมล็ดพันธุ์แห่งความรัก

11 สนามเด็กเล่น

เมื่อเด็กอ่าน-เขียนไม่ได้
และผู้ใหญ่อ่านไม่ออก

19 เข้า ถึง ใจ

ปัญหาสถานะของเด็กนักเรียนรหัส G
กับ 3 ปีที่รอคอย

22 ยาใจคนชายขอบ

พิธีมัดมือของชาวปกาเกอญอ

25 ทางที่เปลี่ยน วิถีที่เป็น

มโนทัศน์ ว่าด้วย “Ulama”
ผู้นำศาสนาในสังคมมุสลิมภาคใต้

28 พินิจสังสาร

ระบบหลักประกันสุขภาพพระบอบเดียว

วารสาร เสียงชนเผ่า

สื่อแนวราบจากชุมชนบนพื้นที่สูง

วารสารราย 4 เดือน

เมษายน 2561 ปีที่ 9 ฉบับที่ 6

บรรณาธิการอำนวยการ วัชรณีย์ ตามี
บรรณาธิการ ขวัญเรียม จิตอารีย์
กองบรรณาธิการ วัชรณีย์ ตามี/สุมิตรชัย หัตถสาร/สุพจน์ หล้า
ภาสตรา บุญวิจิตร/ขวัญเรียม จิตอารีย์
รูปเล่ม/ศิลปกรรม ดอกไม้ สตูดิโอ

จัดทำโดย

โครงการพัฒนาระบบและบริการสุขภาพชนเผ่าพื้นเมือง
และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พช.)
76/52 หมู่บ้านคำหยาดฟ้า ต.สุเทพ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ 50200 / โทรศัพท์ 088 2524 790
อีเมล http.mailgroup@gmail.com
และ wtamee@gmail.com

สนับสนุนโดย

สำนัก 9 สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สนใจรับวารสารหรือเสนอแนะ ได้ที่

โครงการพัฒนาระบบและบริการสุขภาพชนเผ่าพื้นเมือง
และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พช.)
76/52 หมู่บ้านคำหยาดฟ้า ต.สุเทพ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ 50200 โทรศัพท์ 088 2524 790
อีเมล wtamee@gmail.com
และ dokmaistudio@gmail.com

ข่าวจาก บ.ก.อำนวยการ

ช่วงมีนาคม และต้นเดือนเมษายน มีข่าวน่าสนใจหลายเรื่องที่จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคนเชียงใหม่ซึ่งกำลังจะได้รับผลกระทบจากปัญหาเผาป่าทำให้เกิดหมอกควันเป็นพิษ และการสร้างบ้านพักของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ต้นดอยสุเทพ จำนวน 147 ไร่ 3 งาน 41 ตารางวา ส่งผลทำให้ฝุ่นป่าดอยสุเทพถูกทำลาย ซึ่งประชาชนคนเชียงใหม่ยอมไม่ได้ จึงรวมตัวกันเคลื่อนไหวเพื่อทวงคืนฝุ่นป่าดอยสุเทพ

ประเด็นแรก กรณีปัญหาเผาป่าทำให้เกิดหมอกควันเป็นพิษ ส่งผลต่อประชาชนคนเชียงใหม่รวมถึงคนมาท่องเที่ยวได้รับผลกระทบด้านสุขภาพ ทุกปีมีคนเจ็บป่วยจากระบบทางเดินหายใจจำนวนมาก แต่พบว่ายังไม่มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนไหนสามารถจัดการแก้ไขปัญหาคือ พอใกล้ถึงฤดูหมอกควัน ผู้คนจะตื่นตัวว่าจะรับมือกับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างไร และปีนี้พิเศษหน่อย มีคนห่วงและกังวลเป็นพิเศษด้วยการสะท้อนความเป็นห่วงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ใช้ชื่อว่า “Citylife Chiang Mai” เผยแพร่ภาพเกี่ยวกับอดีตพระมหากษัตริย์สามพระองค์ผู้สร้างเมืองเชียงใหม่โดยมีหน้าทาสวมปิดพระพักตร์ทั้งสามพระองค์ และมีข้อความภาษาไทยว่า “มาร่วมกันเอาอากาศของเราคืนมา” และข้อความภาษาอังกฤษว่า “Powerful painting by student at Prem, Piyapan Thiamthakorn, who painted this as part of grade 12 IB Diploma” ลงในเฟซบุ๊ก ส่งผลสะท้อนถึงผู้ว่าฯเชียงใหม่ลุกขึ้นมาแจ้งความเอาผิดเจ้าของภาพและเฟซบุ๊ก ประเด็นนี้ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ติดตามไม่เห็นด้วยกับผู้ว่าราชการและเห็นว่า “ภาพวาดดังกล่าวนี้ เป็นการสะท้อนถึงความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาหมอกควันของผู้บริหารเชียงใหม่มากกว่า”

ดังนั้น แทนที่จะเร่งดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหาหมอกควันเชียงใหม่ แต่กลับมาไล่ดำเนินคดีกับเจ้าของภาพวาด ซึ่งมีไร้สาระสันติ...

ประเด็นที่สอง การสร้างบ้านพักของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ต้นดอยสุเทพ จำนวน 147 ไร่ 3 งาน 41 ตารางวา นี่เป็นอีกเรื่องที่กำลังร้อนแรงคู่ต่อสู้กับข่าว “ฆ่าเสือดำเพื่อกินจู่เป็นยาบำรุง” เหตุที่เป็นข่าวเพราะเครือข่ายกลุ่มอีกเมืองเชียงใหม่ และมูลนิธิรักษพื้นที่ป่าดอยสุเทพ ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้สร้าง และเสนอให้รับคืนฝุ่นป่าดอยสุเทพให้แก่คนเชียงใหม่และกำลังเจรจาต่อรองกับศาลอุทธรณ์ภาค 5 ณ ค่ายกาวิละเชียงใหม่ แต่ปรากฏว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 5 เบี้ยวไม่มาเจรจา ภาคประชาชนเชียงใหม่จึงวางแผนฟ้องร้องต่อศาลปกครองต่อไป ด้วยเหตุผลและข้อเสนอ ดังนี้ว่า

1. ยังมีที่ดินอื่นอีกมากที่จะใช้ทำเป็น “บ้านพัก” ให้กับข้าราชการ โดยไม่ต้องขึ้นไปแผ้วถางพื้นที่เชิงดอยสุเทพ ไม่เป็นการเบียดเบียนพื้นที่ป่าธรรมชาติและระบบนิเวศน์ภูเขา จึงควรไปใช้พื้นที่อื่น เพื่อโลก เพื่อระบบนิเวศน์ภูเขา เพื่อประเทศ เพื่อประชาชน และเพื่อธำรงไว้ซึ่งศรัทธาต่อสถาบันตุลาการ

2. ไม่ว่าโครงการก่อสร้างจะถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ แต่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่คุ้มค่ากับคุณค่าแท้จริงของพื้นที่ป่าธรรมชาติ และระบบนิเวศน์ภูเขา

3. การรุกป่าเข้าไปในพื้นที่ป่าธรรมชาติและระบบนิเวศน์ภูเขาจะทำให้สูญเสียทัศนียภาพทั้งดงามของดอยสุเทพและเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมรดกที่ล้ำค่าทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งยังทำให้สูญเสียป่าซึ่งถือว่าเป็นปอดของคนเชียงใหม่

4. เมื่อรัฐยังมีกลไกเข้าใช้พื้นที่ป่าธรรมชาติได้ตามอำเภอใจและก็อ้างว่าทำถูกกฎหมายแล้ว เป็นเรื่องที่อันตราย เพราะไม่สามารถไว้วางใจได้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันกับโครงการนี้อีกหรือไม่ ต้องมาทบทวนกลไกการเข้าใช้พื้นที่ป่าธรรมชาติ และสำหรับโครงการนี้ควรต้องยุติโครงการไว้ก่อน เพื่อมาทบทวนสิ่งที่รัฐได้ทำลงไป และร่วมกับภาคประชาชนว่าจะแก้ไขกลไกและโครงการก่อสร้างอย่างไรต่อไป

ทั้งสองประเด็นนี้ มีความสำคัญและส่งผลกระทบไม่เพียงเฉพาะกับคนเชียงใหม่เท่านั้น หากยังส่งผลต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตป่าทั่วประเทศ โดยเฉพาะคนยากจนที่หากินกับป่า ทั้งเคยถูกดำเนินคดีและติดคุกจำนวนมากเพียงแต่หาเห็ดหาหน่อในป่าเพื่อประทังชีวิต แต่พอศาลอุทธรณ์ภาค 5 บุกรุกผืนป่าดอยสุเทพของคนเชียงใหม่กว่า 147 ไร่ กลับไม่ถูกดำเนินคดีและไม่ถูกรื้อถอนด้วยเหตุผลไม่ได้อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่ยอมรับไม่ได้ นั่นหมายความว่าหากภาคประชาชนเชียงใหม่สู้ จะชนะหรือแพ้ ย่อมส่งผลสะท้อนต่อนโยบายการจัดการผืนป่ากับกระบวนการที่ไม่ยุติธรรม และผู้บริหารประเทศจะต้องตอบคำถามประชาชนให้ได้ ส่วนประเด็นภาพวาดสวมหน้ากากอนามัย เป็นการสะท้อนถึงความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาหมอกควันเชียงใหม่ของผู้บริหาร จึงควรเร่งแก้ไขปัญหามากกว่าเร่งดำเนินการหาคนผิดมาดำเนินคดี ซึ่งมันไร้สาระสิ้นดีและหากครุบาทวีรวิชัยยังอยู่ ท่านจะว่าอย่างไรหนอ?

วิวัฒน์ ตามี
บรรณาธิการอำนวยการ

บทบรรณาธิการ

ฤดูร้อนมาถึงแล้ว นอกจากลมร้อนแล้วยังมีหมอกควันที่มาเป็นประจำทุกปี ขอให้ทุกท่านระวังรักษาสุขภาพร่างกายให้มาก เพราะปัญหาหมอกควันนั้นยากจะหลีกเลี่ยง เราต้องป้องกันตัวเองเท่าที่จะทำได้ อย่าลืมว่าหน้ากากอนามัย N95 ช่วยท่านได้นะค่ะ ฤดูร้อนปีนี้ดูเหมือนสถานการณ์บ้านเมืองก็ร้อนไม่แพ้กัน หลายเรื่องหลายประเด็นยังดูเดือด หากทางออกไม่ได้ แม้อากาศจะร้อน กายร้อนก็อย่าเพิ่งใจร้อนตามไปด้วย พักผ่อนในวันหยุดสบายใจแล้วกลับมาลุยกันใหม่นะค่ะ

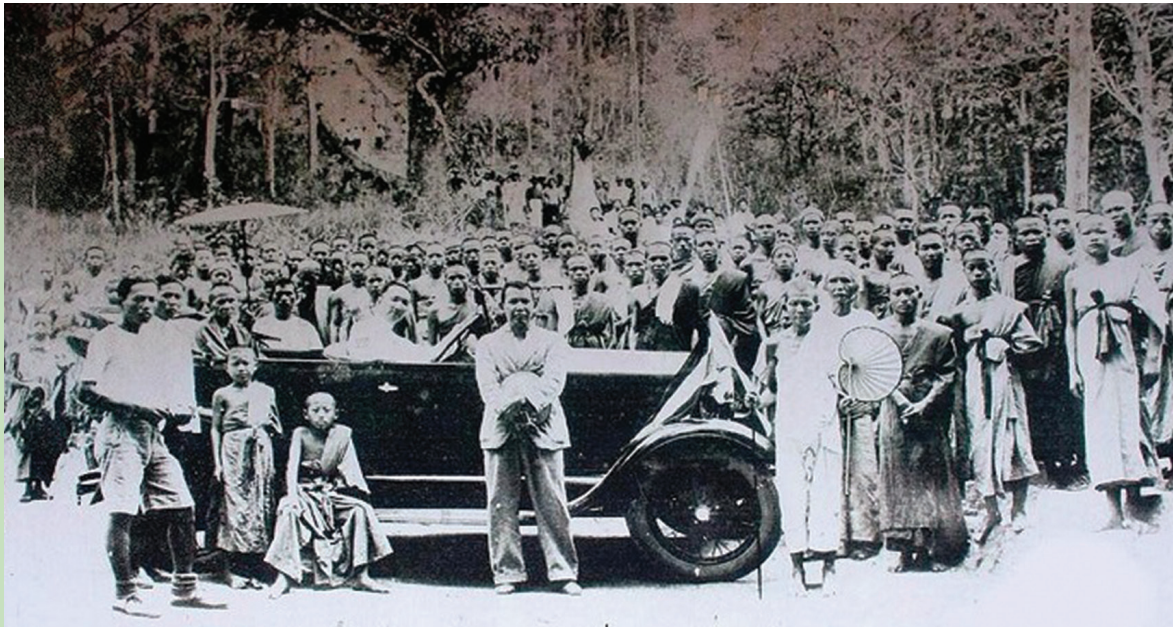
สวัสดิ์ปีใหม่ไทยค่ะ

ขวัญเรียม จิตอารีย์
บรรณาธิการ

“ผู้ชั่ว” และ “ศรัทธา”

จะพาเราไปสู่นานา

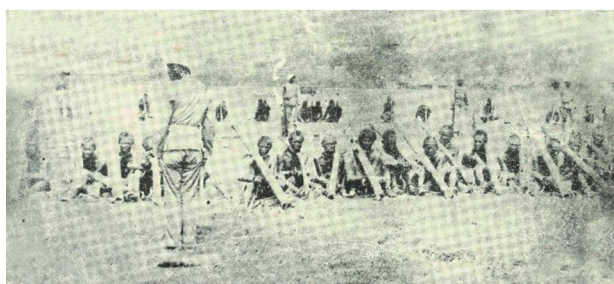
ความเชื่อความศรัทธานำพามนุษย์ข้ามผ่านเวลามานานแค่ไหน หลายร้อยหลายพันปีความเชื่อความศรัทธายังถูกส่งต่อถ่ายทอด ศรัทธาข้ามผ่านเส้นพรมแดน ข้ามพันเชื้อชาติและวัฒนธรรม ศรัทธาได้ปรับเปลี่ยนตัวเองตามยุคสมัย เพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักยึดในหมู่ชนอันเกาะเกี่ยวกันไว้ด้วยจารีต ประเพณีและวัฒนธรรม เมื่อโลกหมุนสภาวะการณ์ต่างๆ ไม่เคยหยุดนิ่ง “ผู้นำศรัทธา” คือผู้ที่เป็ทั้งผู้ส่งสารและผู้ปลุกเร้าให้ศรัทธา ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ อันเป็นอัตลักษณ์ของหมู่ชนยังคงอยู่ ไม่สูญหายไปกับกาลเวลา

ไม่ว่าจะเป็นที่ใด ทุกยุคสมัย ในทุกหมู่ชนมีผู้นำความเชื่อความศรัทธาเกิดขึ้น เมื่อมองขึ้นไปยังดอยสุเทพ เห็นองค์พระธาตุดอยสุเทพสูงลิบ ผู้คนก็จะนึกถึงครูบาเจ้าศรีวิชัย ผู้ได้ชื่อว่าเป็น “ตนบุญแห่งล้านนา” ผู้นำพาชาวบ้านบุกเบิกสร้างทางขึ้นพระธาตุดอยสุเทพ การเผยแพร่พุทธศาสนาและการบูรณะวัดวา ศาสนสถาน การย่ำเท้าเข้าสู่ห้วยลึกดอยสูง สั่งสอนชาวบ้านชนเผ่า ด้วยวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดทำให้ชาวบ้านทั้งบนดอยและในเมือง รวมไปถึงชนเผ่าในเมียนมาเลื่อมใสศรัทธาครูบา น้อม

ใจเป็นสานุศิษย์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2446 ได้มีการตราพระราชบัญญัติปกครองสงฆ์ ร.ศ. 121 จุดเริ่มต้นความขัดแย้งในหมู่สงฆ์ล้านนา เมื่อมีทั้งพระสงฆ์ที่ยอมรับและไม่ยอมรับระเบียบการปกครองจากส่วนกลาง (กรุงเทพ) ครูบาศรีวิชัยถูกตั้งข้อหาและจับกุมหลายครั้ง เพราะไม่ยอมขึ้นต่อการปกครองใหม่นี้ ทั้งยังเป็นพระที่มีผู้ศรัทธามากหลายทำให้ทางการอ้างถึงการช่องสุมคฤหัสถ์ นักบวช แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า แต่เมื่อสอบสวนกลับไม่พบว่าท่านทำผิดพระวินัยข้อใด จาบบนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีวัดขอแยกออกจากการปกครองของคณะสงฆ์ถึง 50 วัด เมื่อมีการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพในปี พ.ศ. 2477 ครูบาศรีวิชัยถูกแจ้งข้อหาตัดไม้ทำลายป่าและสร้างเส้นทางโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางการ วัดที่ขอแยกตัวเพิ่มขึ้นเป็นกว่า 90 วัด ในท้ายที่สุดครูบาศรีวิชัยได้ถูกส่งตัวลงกรุงเทพและไม่ได้กลับมาเหยียบแผ่นดินเชียงใหม่อีกเลย

ครูบาศรีวิชัย ผู้นำศรัทธาทางพุทธศาสนาได้กลายมาเป็นผู้นำมวลชน เป็น “ตนบุญ” ที่เข้ามาโปรดในยามยุคเข็ญ การต่อต้านขัดขืนของครูบาท่านจึงกลายเป็นประเด็นร่วมในการไม่ยอมรับและต่อต้าน

กบฏผีบุญ

อำนาจของส่วนกลางที่ต้องการรวบอำนาจให้เป็นแผ่นดินเดียวกัน ความหวั่นเกรงอำนาจที่ปลุกเร้ามวลชนนี้ ทำให้ทางการอ้างถึงการตั้งตัวเป็น “ผีบุญ” ที่ปั่นป่วนมวลชนให้แข็งขึ้น สร้างความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เช่น “ผีบุญ” ในแผ่นดินอีสานที่ได้ถูกปราบปรามลงในชื่อ “กบฏผีบุญ”

จากนโยบายรวบอำนาจสู่ส่วนกลาง นโยบายเดียวกันนี้ทำให้ อีสานมีผีบุญเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นหัวเมืองไหน ในสมัย ร.5 ช่วงปี พ.ศ. 2444 - 2445 มีผู้นำผีบุญ ถึง 60 คน ใน 13 จังหวัด ทางการได้ปราบปรามหลายต่อหลายครั้ง แต่ยังมีผู้อ้างตัวเป็นผีบุญขึ้นมาเรื่อยๆ เช่น กบฏกลุ่มบุญจันเมืองขุขันธ์ กบฏกลุ่มองค์มัน กบฏกลุ่มอาจารย์เข้ม บ้านมาย เป็นต้น ต่อมาในสมัย ร.6 ยังมีกบฏหนองหมากแก้ว ต่อมากมีกบฏหมอลำน้อยซาดา และกบฏหมอลำโสภะ พลตรี ในสมัย ร.8 และยังมีกบฏศิลา วงศ์สิน เป็นต้น แม้จะมีการมองผีบุญเป็นมนุษย์ ผู้ต่อต้านอ้างตนเป็นผู้วิเศษ ชักนำคนสู่ความลุ่มหลงมัวเมา อ้างตัวเป็นพระศรีอริยเมตไตรย พระยารธรรมิกราช พระโพธิสัตว์บ้าง (แล้วแต่จะอ้าง) และยังมีพระอินทร์ ฤาษีตาไฟ เป็นท้าวเทวาต่างๆ โดยผ่านคำสอน คำพยากรณ์ หนังสือตำราที่เผยแพร่กันอย่างแพร่หลาย ผู้คนหลงเชื่อตามว่าก้อนหินที่บูชาจะกลายเป็นทอง เงินทองจะกลายเป็นเหล็กให้รับใช้เสีย หลิงสาวให้รับหาสามีไม่อย่างนั้นจะถูกยักษ์กิน เป็นต้น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง ผีบุญ คือผู้เข้ามาแก้ไขสถานการณ์ยามเกิดกลียุค ข้าวยากหมาก

แพง โรคระบาด และการกดขี่ประชาชน อันจะเห็นได้จาก การเก็บภาษีชายฉกรรจ์ปีละ 4 บาท ในสมัย ร.5 ซึ่งนับว่าเป็นเงินที่มากเมื่อเทียบกับชาวบ้านที่ไม่มีทรัพย์สินใด นอกจากการหาเลี้ยงปากท้อง ข้างยังเป็นปีที่ฝนแล้งอีกต่างหาก ความทุกข์ของชาวบ้านที่ไม่เคยรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย การยอมรับในผีบุญจึงเป็นทางออกที่ทำได้ และยังไม่มีความเชื่อมั่นในรัฐไทยเมื่อฝรั่งเศสได้ขยายอิทธิพลมาสู่อินโดจีน ทั้งยังมีความต่างในเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม แต่อยู่ๆ ต้องกลายมาเป็นประชาชนของรัฐไทย ไม่ต่างกับหัวเมืองทางใต้ที่มีการต่อต้านขัดขืนมายาวนาน จากการยกเลิกระบบสุลต่าน หรือเจ้าผู้ครองนคร มาเป็นระบบมณฑลเทศาภิบาล ในยุค ร.5 เหตุแห่งข้อบังคับปกครองเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2445) ที่รัฐไทยได้กระทำต่อหัวเมืองฝ่ายใต้ ทั้งยังห้ามเกียรติรายาปัตตานี จนถึงกบฏดุซงญอ ความขัดแย้งทั้งหลายแหล่ได้ก่อรูปเปลี่ยนร่างมาเป็นปัญหาที่สืบเนื่องยาวนานถึงปัจจุบันนี้

ผู้นำ ความเชื่อความศรัทธา และมวลชน ในวันนี้มีความเปลี่ยนแปลงจากอดีตอย่างมาก มีศรัทธาใหม่ๆ เกิดขึ้นหลายองค์ หลากหลายรูปแบบทั้งอิทธิปาฏิหาริย์ เกจิอาจารย์ สร้างวัดใหญ่โต สร้างบารมีสู่ภพหน้า หรือแม้กระทั่งเป็นครูบาศรีวิชัยกลับชาติมาเกิดก็ยังมี ผู้คนยุคนี้สามารถเลือกเชื่อเลือกศรัทธาได้ตามจริตหรือตามอุปสงค์ และผู้นำความเชื่อหลายท่านก็เลือกใช้โลกออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้ศรัทธา ในความทันสมัยของเทคโนโลยีและความหลากหลายของข้อมูลข่าวสาร บางความเชื่อกลับมามีความยิ่งยวดในอดีต หรืออาจเป็นเพราะระบบบริการของรัฐไม่ได้เท่าเทียม ไม่มีคุณภาพ และไม่เข้าถึงประชาชนทุกคน เช่น การซื้อขายที่รักษาได้แทบทุกโรคในอินเทอร์เน็ต, ยาวิเศษของพ่อหมอ นอกจากนี้ยังมีผู้นำที่เป็นแอตมินเพจต่างๆ ในเฟสบุ๊คที่เป็นผู้ส่งสาร รวมพลกำลังพลแก้ไขปัญหาในประเด็นต่างๆ รวากับเป็นยอดมนุษย์ ทั้งการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา กฎหมายประชาชน ความเดือดร้อนของชาวบ้าน การคุ้มครองเด็ก หรือแม้แต่การที่กฎหมายไม่สามารถเอาผิดผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพล นักเลง มวลชนในโลกออนไลน์จะร่วมกันกดดัน จนถึงรวมเงินลำค่าหัว สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามองเห็นปัญหา ความบกพร่องในการบริหารจัดการของรัฐในระบบต่างๆ เราแต่ละคนกลายเป็นคนขายขอบในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็นได้เสมอ ผู้นำความเชื่อความศรัทธาหลายท่านนำพาผู้คนสู่หนทางที่ถูกต้องดีงาม สามารถสร้างพลังอันมีประโยชน์ เปลี่ยนแปลงไปสู่ความก้าวหน้าได้ สำหรับประเทศของเรา ผู้นำยุคนี้จะนำพาเราไปสู่หนไหน คงต้องรอดูชมกันต่อไป

ขบวนการครูบาในภาคเหนือของไทย

ผู้ติดตาม กลุ่มชาติพันธุ์ และความสับสน

ในขบวนการครูบา (เริ่มจากครูบาศรีวิชย พ.ศ. 2421-2481) จนถึงในยุคปัจจุบัน การมีผู้ยกย่องนับถือและผู้ติดตามเป็นจำนวนมากเป็นลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการมีขบวนการเป็น “ครูบา” รวมไปถึงการมีลูกศิษย์หรือผู้ติดตามจำนวนมากในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กะเหรี่ยง ลัวะ ดาราอั้ง (ปะหล่อง) หรือกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไตใหญ่ ไตขิ่น ไตลื้อ) ในพื้นที่ภาคเหนือเรื่อยไปจนถึงในรัฐฉานของเมียนมา ตอนเหนือของลาวและแคว้นสิบสองปันนาของจีน (เรียกรวมๆ ว่าเขตอารายธรรมล้านนาและเป็นเขตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไต หรือที่นักวิชาการอย่าง พอล โคเฮน เรียกว่า “พุทธศาสนาแบบล้านนา” ในที่นี้ผู้เขียนจะขอลำดับถึงมิติความสัมพันธ์ระหว่างลูกศิษย์และผู้ติดตามจากกลุ่มชาติพันธุ์กับครูบาเชื่อมโยงกับโลกทัศน์ของคนแต่ละกลุ่มที่เข้ามาสัมพันธ์กับครูบาภายในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ในประวัติศาสตร์ขบวนการครูบาในภาคเหนือของไทย ทั้งนี้ภายใต้ข้อจำกัดด้านความยาวของเนื้อหาและเนื้อที่ในวารสาร จึงเป็นการกล่าวอย่างกระชับดังต่อไปนี้

ครูบาศรีวิชัย

ครูบาศรีวิชัย

สังฆราชของขบวนการครูบาในภาคเหนือของไทย

นักวิชาการในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 เช่น สแตนลีย์ ทัมบายท์ อธิบายแรงกดดันที่ทำให้ครูบาศรีวิชัยมีผู้เคารพนับถือและผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีภาพลักษณ์ของการเป็นศูนย์รวมการทำบุญหรือบุญ เป็นผู้มีบุญบารมีเฉกเช่นพระโพธิสัตว์ที่สามารถหยั่งรู้ความคิดของคนอื่นได้ และมีอำนาจวิเศษเหนือธรรมชาติ ชิเกฮารุ ทานาเบ อธิบายปัจจัยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูบาศรีวิชัยและผู้เคารพนับถือโดยเชื่อมโยงกับโลกทัศน์ดั้งเดิมของผู้คนในแถบนี้ที่มีความเชื่อเรื่องตนบุญ ซึ่งมีความซ้อนทับกับแนวคิดเรื่องพระศรีอาริย์และการมาจุติของพระยาธรรมในล้านนา หากแต่แนวทางที่นำโดยตนบุญนี้จะมิลักษณะที่มุ่งเน้นกิจกรรมในโลกนี้มากกว่าถอยห่างจากโลก ทั้งการสร้างแผ่นดินของพระพุทธเจ้าตามคติจักรวาลวิทยาทางพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นจริงในโลกนี้ ดังนั้นในด้านหนึ่งตนบุญจึงแสดงบทบาทของกษัตริย์ผู้ปกครองตามอุดมคติแทนที่กษัตริย์ล้านนาที่ถูกยกเลิกไป พร้อมๆ กับการฟื้นฟูธรรมเนียมปฏิบัติแบบพุทธจารีตล้านนา

ในกรณีของผู้ติดตามในขบวนการครูบาศรีวิชัยที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงนั้น ชาวกะเหรี่ยงดูเหมือนมีบทบาทมากที่สุด และน่าจะเป็นที่มาของความเคารพนับถือในฐานะ “ตนวิเศษ” เนื่องจากเชื่อมโยงความเชื่อเรื่องพระศรีอาริย์ของชาวกะเหรี่ยงกับความเชื่อดั้งเดิมบางอย่างของชนเผ่า ครูบาศรีวิชัยจึงเป็นทั้งผู้วิเศษที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ และยังเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือพวกเขาในยามที่ประสบปัญหาเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ในสายตาของชาวบ้านทั่วไปโดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยง ฐานะของครูบาศรีวิชัยจึงเปรียบได้กับเทวดาคองค์หนึ่ง นอกจากนี้ในบริบททางประวัติศาสตร์ คนที่ราบมักมองชาวเขาว่าเป็นพวกนอกศาสนา ดังนั้น การที่กลุ่มคนเหล่านี้หันมายอมรับครูบาศรีวิชัย จึงทำให้กลุ่มชาวพื้นเมืองอื่นๆ เริ่มหันมาสนใจครูบาศรีวิชัยและยอมรับบารมีของท่านมากขึ้น และทำให้ชื่อเสียงของครูบาศรีวิชัยจาก “ตนวิเศษ” ของกลุ่มชาวเขาพัฒนาสู่การยอมรับในระดับของสงฆ์และฆราวาสโดยทั่วไปในเขตพื้นที่ใกล้เคียง และถูกยกย่องในบั้นปลายว่าเป็น “ตนบุญแห่งล้านนา”

ครูบาขาวปีและครูบาวงค์ ผู้สืบขอดสายครูบาศรีวิชัย

พระลูกศิษย์ที่ถือว่าสืบสายมาจากครูบาศรีวิชัย คือครูบาขาวปี (พ.ศ. 2443 - 2520) และครูบาวงค์ (พ.ศ. 2456 - 2543) มีนักวิชาการเช่นปีเตอร์ ฮินตัน และขวัญชีวัน บัวแดง ศึกษาเรื่องครูบาขาวปี ในฐานะผู้มีบารมีในการเป็นผู้นำของชาวกะเหรี่ยงโดยได้รับการเรียกขานว่า Khae Chae Uae ในภาษากะเหรี่ยง หรือครูบาขาว หรือพระผ้าขาว ชาวกะเหรี่ยงที่นับถือครูบาเป็นจำนวนมากในเขตอ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอนและพื้นที่โดยรอบ แม้ว่าครูบาจะมีชาติพันธุ์เป็นคนเมือง แต่ผู้ติดตามจำนวนมากคือชาวภูเขาที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธมาก่อน โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงโปว์และสกอ ครูบาขาวปีดำเนินกิจกรรมใน อ.แม่สะเรียง ในช่วง พ.ศ. 2511- 2512 เดินทางไปในพื้นที่สูงและพบเจอกับผู้นำชาวกะเหรี่ยงมากมาย

ในส่วนของครูบาวงค์นั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ติดตามชาวกะเหรี่ยงในการให้ความช่วยเหลือต่างๆ เช่นเดียวกับครูบาขาวปี นักวิชาการไมเคิล เกรเวอร์ส กล่าวว่า ถึงแม้ครูบาวงค์จะไม่ได้มีเชื้อสายกะเหรี่ยง แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ยกย่องให้อยู่ในฐานะหัวหน้าของหมู่ชาวกะเหรี่ยง โดยครูบาได้นำชาวกะเหรี่ยงจากบนที่สูงมาอาศัยอยู่ในบริเวณรอบๆ วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน และเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธและเป็นแรงงานสำคัญในโครงการก่อสร้างต่างๆ จนกระทั่งเมื่อครูบาวงค์มรณภาพ ภรรยาของครูบาที่เคยให้ไว้ยังได้รับการปฏิบัติตามจากคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านห้วยต้ม เช่นการกินมังสวิรัต การไม่เลี้ยงสัตว์ ละเว้นการดื่มแอลกอฮอล์และยาเสพติด ละเว้นการใช้อาวุธ วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม ตามความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงเป็นเสมือนที่ประทับของพระอินทร์ และพระอินทร์ได้สร้างหลักเมืองเอาไว้ให้กับชาวกะเหรี่ยง (ตามตำนานเด็กกำพร้าของเผ่า) ต่อมาวัดได้รับการสนับสนุนจากพระราชวงศ์และหลังจากการเสด็จมาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เมื่อ พ.ศ. 2513 มีการตั้ง

ครูบาขาวปี

ครูบาวงศ์

สถานีวิจัยโครงการหลวงในบริเวณแถบนั้นด้วย ในจินตนาการของชาวกะเหรี่ยงที่ก้าวข้ามเวลา ชชาติพันธุ์และเขตแดนทางกายภาพ ครูบาวงศ์เป็นเสมือนผู้ให้ความรู้และความเจริญก้าวหน้า และทำให้ชาวกะเหรี่ยงไม่ต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าอีกต่อไป

ครูบาเจ้าเหมืองและผู้ติดตามชาวदारว้าง

ครูบาร่วมสมัยที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มชาวदारว้าง คือ ครูบาเจ้าเหมือง นาสีโร แห่งวัดบ้านเด่น สรีศรีเมืองแกน อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ มีนักวิชาการชื่อ ฉอน แอชลีย์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชาวदारว้างกับครูบาเจ้าเหมืองไว้ว่า ครูบาได้ช่วยเหลือในการบูรณะวิหารใกล้กับบ้านทุ่งหลุก อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ จากนั้นได้ช่วยสร้างเจดีย์ครอบรอยพระบาทในบริเวณใกล้เคียงกับหมู่บ้านของชาวदारว้างในอำเภอเดียวกัน (ครึ่งกิโลเมตรจากบ้านปางแดงนอกและปางแดงใน) และนั่นก็เป็นโครงการแรกที่ดึงดูดชาวदारว้างให้เข้าร่วมขบวนการของครูบาเจ้าเหมือง

เมื่อใดที่ครูบาเจ้าเหมืองเดินทางมายังสถานที่ก่อสร้างบนดอยพระบาท ชาวदारว้างจากบ้านปางแดงในจะเดินทางมาใช้แรงงานช่วยเหลือการก่อสร้าง เมื่อทราบข่าวการมาของครูบา ก็จะพากันมาราบหัว ครูบาเจ้าเหมืองจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้อุปถัมภ์พุทธศาสนาของหมู่บ้านปางแดงใน ด้วยการสนับสนุนเงินทุนทั้งหมดหรือบางส่วนให้กับการก่อสร้างโครงสร้างหลักของวัด นอกจากนี้ครูบายังให้การสนับสนุนเงินทุนทั้งในการก่อสร้างและบูรณะวัดและสิ่งก่อสร้างทางศาสนาของชาวदारว้างเกือบทุกหมู่บ้านในประเทศไทย นอกจากนี้คือการสนับสนุนในงานบุญและงานเทศกาลต่างๆ ของชาวदारว้างและเปิดโอกาสให้เด็กชายชาวदारว้างทั้งหลายได้บวชเณรเพื่อศึกษาพระธรรมด้วย

ชาวदारว้างตอบแทนความช่วยเหลือของครูบาเจ้าเหมืองด้วยการอุทิศแรงกายเพื่อโครงการก่อสร้างต่างๆ ที่ริเริ่มโดยครูบา รวมถึงการช่วยบูรณะวัดบ้านเด่นของครูบาที่ อ.แม่แตงด้วย จนถึงปัจจุบันวัดบ้านเด่นกลายเป็นสถานที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ วัดบ้านเด่นทั้งใหญ่โตและสวยงามมาก เกือบทั้งหมดมาจากแรงงานของชาวदारว้างร่วมกับคนเมืองในบ้านเด่นและกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงอื่นๆ ในทุกๆ ปี ชาวदारว้างจะเดินทางมาร่วมงานประเพณีที่วัดบ้านเด่น โดยที่สำคัญๆ คืองานฉลองวันเกิดของครูบาเจ้าเหมืองและงานทอดกฐิน दारว้างบางคนเดินทางมาจากประเทศเมียนมา โดยเฉพาะงานวันเกิดซึ่งถือเป็นงานฉลองที่ใหญ่ที่สุด (วันที่ 16 กุมภาพันธ์) นอกจากนี้ยังมีคนเมืองและชาวไทยภูเขาจากพื้นที่อื่นๆ ในภาคเหนือมาร่วมด้วย

ครูบาเหมือง

ครูบาชุ่ม

ครูบาบุญชุ่ม ฒบุญฉ่ำมบรณแดน

กรณีของครูบาบุญชุ่มถูกมองว่าเป็นปรากฏการณ์ของตนบุญในยุคสมัยใหม่ นอกเหนือจากขบวนการที่ข้ามแดนไปมาในเขตวัฒนธรรมล้านนา ศูนย์กลางของครูบาบุญชุ่มคือ วัดพระธาตุดอนเรือง เมืองพง จ.ท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมา ที่ซึ่งภายในวัดและบริเวณโดยรอบ ครูบาได้กำหนดลำดับขั้นของผู้รับใช้ติดตามัวไว้เรียกว่า “ข้าทาสบริวาร” สามารถสังเกตได้จากสีเสื้อที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยทั้งชายและหญิงและมีอายุตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงสูงวัย ในปัจจุบันมีจำนวนกว่า 10,000 คน และส่วนใหญ่มาจากหมู่บ้านต่างๆ ของชาวไทใหญ่ในเขตเมืองพง หน้าที่ต่างๆ จะครอบคลุมตั้งแต่ผู้นำสวด รวบรวมเงินบริจาค

ช่วยเหลือในโครงการก่อสร้าง ไปจนถึงงานใช้แรงงาน ทำความสะอาดและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การวางลำดับขั้นต่างๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถและความใกล้ชิดสนิทสนมกับครูบา วัดพระธาตุดอนเรืองและชุมชนชาวไทใหญ่จึงสัมพันธ์กันอยู่ภายใต้พุทธอาณาจักรของครูบาบุญชุ่ม นอกจากนี้ยังมีงานของ ทัดสิริ กาดาโอะเกที่อธิบายความสัมพันธ์ของขบวนการครูบาบุญชุ่มและกลุ่มลาหู่ในพื้นที่ชายแดนของไทยและเมียนมาในจินตนาการแห่งโลกพระศรีอาริย์ภายใต้บริบทการเป็นชนกลุ่มน้อยที่ถูกควบคุมโดยรัฐชาติสมัยใหม่ไว้อีกด้วย

สรุป

ผู้ติดตามจำนวนมากจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น กะเหรี่ยง ลัวะ ดารอั้ง (ปะหล่อง) และกลุ่มชาติพันธุ์ไต (ไตใหญ่ ไตจีน ไตลื้อ) มีบทบาทสำคัญเสมอมาในขบวนการครูบาในภาคเหนือของไทยนับตั้งแต่สมัยครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปี และครูบาวงศ์ ทั้งในฐานะองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงบารมีของครูบาและการเป็นแรงงานหลักในโครงการก่อสร้างต่างๆ เพื่อพุทธศาสนาในปัจจุบันขบวนการของครูบาสมัยใหม่ยังคงฉายภาพบทบาทสำคัญของลูกศิษย์และผู้ติดตามจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ หากแต่มิติความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับครูบาได้ขยายไปสู่ประเด็นที่หลากหลายมากขึ้น อันเกี่ยวข้องกับการเมืองเชิงอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์และคนชายขอบ ประวัติศาสตร์และความทรงจำร่วม ภายใต้บริบทรัฐชาติและโลกาภิวัตน์ โดยมีนักวิชาการหลายต่อหลายท่านให้ความสนใจและผลิตงานทางวิชาการออกมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เขียนไม่มีโอกาสกล่าวได้หมดในที่นี้

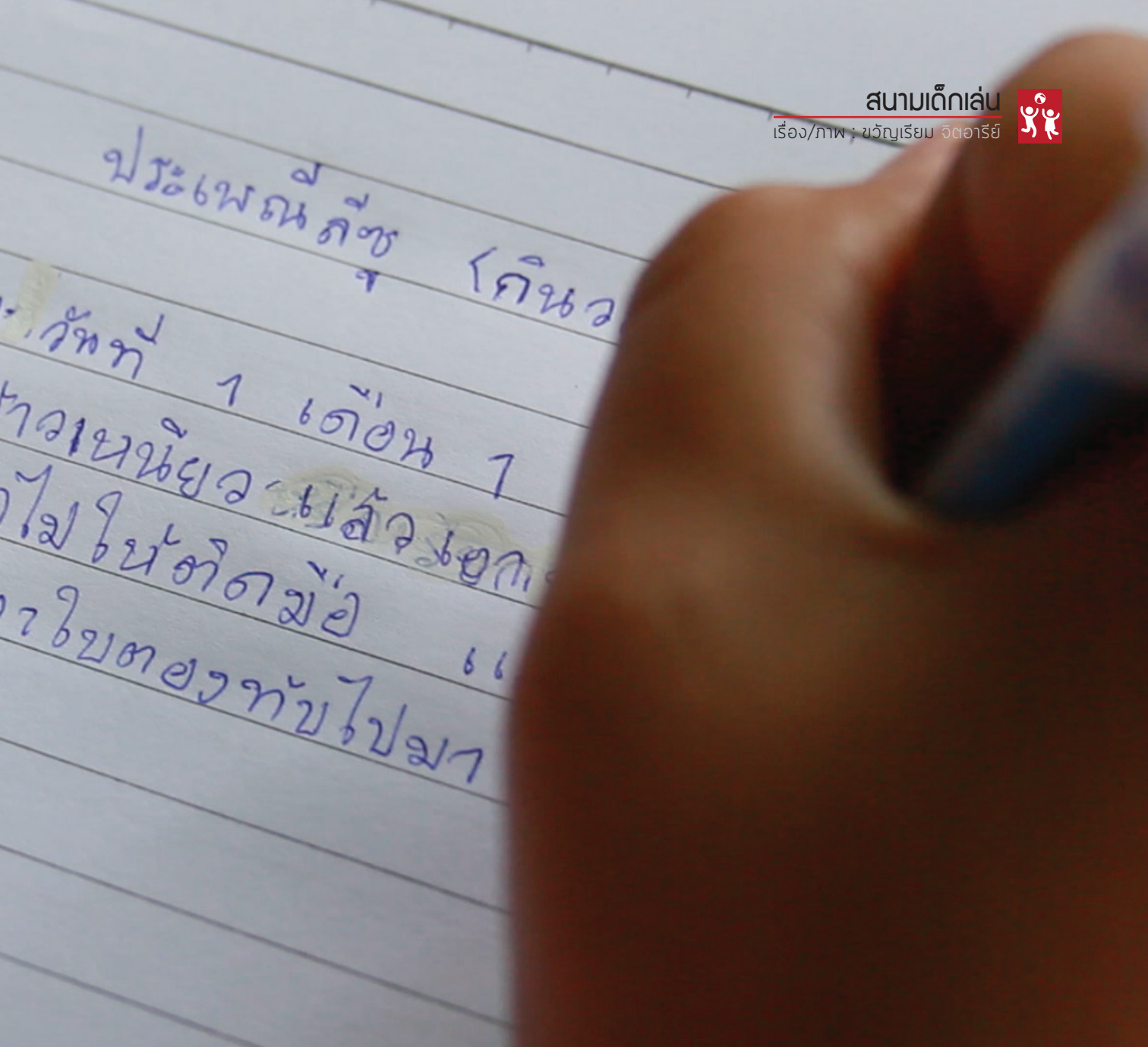

หน้านักเขียน

พิสิษฐ์ นาสี

ปัจจุบันยังมีสถานะเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาสังคมศาสตร์ (หลักสูตรนานาชาติ) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานที่เดียวกับที่เขาได้รับปริญญาตรีในสาขาประวัติศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) และปริญญาโทในสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว งานวิจัยระดับปริญญาเอกได้รับการสนับสนุนจาก “ทุน 50 ปี-บช.” ศึกษาในประเด็นการสร้างบารมีของพระครูบาสมัยใหม่ในภาคเหนือของไทยในบริบทของความเป็นสมัยใหม่ ผู้คนประชานิยมและโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้เขายังมีความสนใจในประเด็นอื่นๆ เช่น ชนกลุ่มน้อยและแรงงานข้ามชาติไท ก้อยอ้อเมลล์ของเขา : pisith_nasee@hotmail.com

เมื่อเด็กอ่าน-เงืงหน้าไม่ได้

และ ผู้ใหญ่อ่านไม่ออก

เมื่อปิดเทอมฤดูร้อนมาถึง พ่อแม่ผู้ปกครองหลายท่านรีบจัดแจงให้ลูกเข้าสู่วัยเรียนเสริมทักษะในช่วงเวลานี้ไม่ว่าจะเป็นการเข้าค่าย การเรียนพิเศษ การทำกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ เพื่อให้เด็กๆ พร้อมเข้าสู่สนามแข่งขันเมื่อเปิดเทอมใหม่มาถึงอีกครั้ง การแข่งขันทางการศึกษาดูเหมือนจะเกิดขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่เริ่มแข่งขันกันตั้งแต่รู้ความ ให้พร้อมสอบเข้าชั้นเตรียมอนุบาล ชั้นอนุบาล ชั้นประถม ตามลำดับขึ้นไป เด็กๆ จะอ่าน เขียน คิด ได้เร็วด้วยความรู้ที่อัดแน่น แต่หลายท่านคงนึกไม่ออกหากจะบอกว่า ยังมีเด็กนักเรียนไทยอีกไม่น้อยที่มีปัญหาอ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้ !!!!

หากยังจำกันได้ ปัญหาเริ่มถูกกล่าวถึงเมื่อสิบปีที่แล้ว จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นป.3 ในปี 2551 ทั่วประเทศ จำนวน 782,284 คน จาก 31,269 โรงเรียน พบว่ามีนักเรียนที่ต้องปรับปรุงการเขียนถึงร้อยละ 10.53 เขียนไม่ได้ร้อยละ 5.81 ส่วนการอ่านนั้นมึนักเรียนที่ต้องปรับปรุงร้อยละ 3.52 และอ่านไม่ได้ร้อยละ 4.18

ซึ่งนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีทักษะการอ่านไม่เกินระดับ 2 จากทั้งหมด 5 ระดับ เด็กบางคนแม้จะเรียนจบชั้นป.6 ก็ยังอ่านเขียนไม่คล่อง ทั้งยังมีความต่างด้านความสามารถในการอ่านเขียนกับนักเรียนในเมืองยังสูงกว่านักเรียนในชนบทถึง 1 เท่า (ชั้นปี)

ปัญหานี้สร้างความตื่นตระหนกให้กับสังคมไทยพอสมควร แสดงให้เห็นว่านโยบายด้านการศึกษาที่ผ่านมามีความผิดพลาด เด็กกลายเป็นผู้ลองผิดลองถูกผ่านเครื่องมือที่ชื่อว่า หลักสูตรการเรียนการสอน เด็กกลายเป็นผู้ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะที่ทั่วโลกกำลังฮือฮากับการศึกษาที่ทรงประสิทธิภาพที่สุดของโลก เรียนรู้การเรียนอย่างมีความสุขของเด็กๆ ประเทศฟินแลนด์ แต่เรากลับต้องมาแก้ไขที่จุดเริ่มต้นอีกครั้ง หลังจากได้ละทิ้งการสอนภาษาไทยแบบ “แจกลูก-สะกดคำ-ผันเสียง” แล้วเปลี่ยนให้มาหัด “จำเป็นคำ” อ่านการสะกดคำเสีย

ใหม่ เช่น รอ-เอีย-เรีย-เรียน เป็น เอ-รอ-อี-ยอ-นอ-เรียน เป็นต้น การอ่านออกเขียนได้ของเด็กไทยเริ่มลดลง จนต้องกลับมาสอนแบบ “แจกลูก-สะกดคำ-ผันเสียง” แบบเดิมอีกครั้ง และในปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ตั้งหมุดหมายให้เป็น “ปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้” รวมถึงนโยบาย “ป.1 อ่านออกเขียนได้ 100%” จากที่อ่านไม่ออกร้อยละ 7.37 เขียนไม่ได้ร้อยละ 15.51 ต่อมาในปี 2559 นักเรียนชั้นป.1 อ่านไม่ออกลดลงเหลือร้อยละ 4.04 เขียนไม่ได้ลดลงเป็นร้อยละ 6.15 ถือว่านักเรียนอ่านออกเขียนได้มากขึ้น พื้นที่ที่เด็กประสบพบเจอปัญหานี้มากที่สุดคือ ภาคเหนือและภาคใต้

นอกจากหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยที่ไม่สอดคล้องเหมาะสมดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ยังกล่าวถึงการไม่มีเวลาเอาใจใส่ของพ่อแม่ในชนบท ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เด็กในชนบทจำนวนไม่น้อยอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ขณะที่พ่อแม่เข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ บางครอบครัวมีการอพยพย้ายถิ่นบ่อยครั้งตามงานที่ทำ หรือแม้จะอยู่กับพ่อ

แม่เราก็ต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาของคนรุ่นพ่อแม่และคุณภาพชีวิตในปัจจุบันที่ต้องดิ้นรนเรื่องปากท้องก่อน การส่งเสริมการอ่านเป็นเรื่องที่ดี ควรแก่การส่งเสริม แต่จะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบนความเป็นจริง เมื่อครอบครัวไม่อาจทำได้ สถาบันการศึกษาจึงเป็นเหมือนหลักยึดเดียวที่ดูแลแข็งแกร่งที่สุด แม้ความจริงแล้วจะโอเนนหรืออ่อนแอแค่ไหนก็ตาม

เมื่อนึกย้อนไปถึงการเรียนเขียนอ่าน ตัวผู้เขียนนั้นได้เรียนมากับแบบเรียนมานิมานะ จนถึงวันนี้ยังจำตัวละครและเรื่องราวได้ สมัยนั้นนอกจากจะสะกดคำให้ได้แล้ว นักเรียนบ้านนอกทางภาคเหนืออย่างเราต้องหัดพูดภาษาไทยในห้องเรียนด้วย ถ้าใครผลอพูดคำเมืองให้ครูได้ยินจะถูกทำโทษ ทักคะแนน หรือปรับเงินตามจำนวนคำ เด็กจะพูดไทยคำเมืองคำ เพราะบางคำก็คิดไม่ทัน การเขียนบางครั้งก็ยังเป็นการเขียนเป็นภาษาไทยผสมกับภาษาเมืองเหนือ เช่น “พวกเราที่สู้กัน เมื่อถึงวันหยุด” แปลว่า พวกเราที่ดีใจกันใหญ่เมื่อถึงวันหยุด

ชาติพันธุ์) กว่า 30 ภาษา โรงเรียนบางแห่งมีการใช้ภาษามากกว่า 3 ภาษา เช่น ในภาคเหนือที่มีการใช้ภาษาปกากะญอ ม้ง ลาหู่ ลีซอ อาข่า ไทใหญ่ ไทลื้อ ไทโยน และภาษาอื่นๆ ภาคอีสานมีการใช้ภาษาท้องถิ่นอีสานและภาษาเขมร ภาคใต้ใช้ภาษาท้องถิ่นใต้และมลายู เป็นต้น แต่การแยกขาดจากภาษาแม่หรือภาษาท้องถิ่นกับภาษาไทยก็มีใช้สิ่งถูกต้องเสมอไป เช่น ในปี 2500 ที่รัฐบาลให้มีการยกเลิกใช้ภาษามลายูในโรงเรียน ใช้ภาษาไทยในการสอนวิชาอิสลามศึกษา ส่งเสริมให้คนในพื้นที่เปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทย รวมถึงการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน โรงเรียน สถานที่ต่างๆ จากภาษามลายูเป็นภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

(สู้ แปลว่า ดีใจมาก ในภาษาเหนือ) เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรการสะกดคำ การเขียนอ่านก็ยังถูกต้อง เรื่องนี้ทำให้นักไปถึงการเรียนภาษาไทยของเด็กชาติพันธุ์ในพื้นที่ตะเข็บชายแดน อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสลงพื้นที่ ได้พูดคุยกับครูผู้สอนเมื่อสองสามปีมานี้ ครูสิริพร จันต๊ะมั่ง ครูภาษาไทย ชั้น ป.5 โรงเรียนศูนย์ปางมะผ้าในโครงการตามพระราชดำริ เล่าว่า “นักเรียนส่วนใหญ่อ่าน-เขียนสะกดคำได้ แต่สิ่งที่ทำให้ดูเหมือนว่าเด็กเขียนไม่ได้ เขียนไม่ถูก ก็คือการเขียนตามเสียงพูดของตน เมื่อเด็กพูดภาษาไทยกลางไม่คล่อง ไม่ชัด คำที่เขียนออกมาก็จึงดูเหมือนไม่ถูกต้อง แม้ว่าเด็กจะเขียนถูกหลักภาษาแล้วก็ตาม” นับเป็นเรื่องดีที่ครูผู้สอนเข้าใจและใส่ใจเรื่องพื้นฐานที่สำคัญนี้ หากครูผู้สอนไม่เข้าใจอาจประเมินผลการเรียนผิดพลาด ทั้งยังไม่อาจหาวิธีปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับนักเรียนของตนได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กในระยะยาว อาจทั้งชีวิตของพวกเขา เพราะการเรียนภาษาไทยเกี่ยวเนื่องไปถึงการเรียนรู้ในสาระวิชาอื่น ทั้งสังคม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมไปถึงภาษาอังกฤษที่จำเป็นต่อโลกสมัยใหม่ในวันต่อไปของพวกเขา

ทำไมการเรียนภาษาไทย ภาษาซึ่งเป็นพื้นฐานของเรา จึงเป็นเรื่องยาก? คำตอบง่ายๆ ก็คือไม่ใช่เด็กทุกคนจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ทุกคนมีภาษาท้องถิ่นของตนเอง เด็กๆ จะใช้ภาษาไทยแค่ในห้องเรียน ส่วนในชีวิตประจำวันกับเพื่อนฝูง ครอบครัว ชุมชนจะใช้ภาษาท้องถิ่น จากการสำรวจข้อมูลโรงเรียนแนวชายแดน ใน 30 จังหวัด 45 เขตพื้นที่ ของ สพฐ. พบว่ามีภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ภาษาแม่ ภาษาบ้าน ภาษา

จากนโยบายเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ เนื่องจากครูไม่สามารถสอนให้เด็กพูดภาษาไทยได้ และยิ่งเร่งให้เด็กเรียนรู้ให้ต้องเกิดการต่อต้านจากภาคประชาชน จนกระทั่งมีการริเริ่มจัดการการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ขึ้นในปี 2549 ในเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล โดยได้พัฒนาทั้งรูปแบบและวิธีการนำภาษาแม่เชื่อมสู่การเรียนรู้ภาษาไทย ขยายผลขึ้นทีละชั้นปี ต่อมาในปี 2553 ได้มีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนนาร่อง พบว่า นักเรียนที่เรียนแบบทวิภาษามีผลการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ สูงกว่าเด็กในพื้นที่เดียวกันที่เรียนด้วยภาษาไทยเพียงภาษาเดียว นี่ทำให้เกิดการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์ขึ้นด้วย

กลับมาสู่โรงเรียนใน อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน โรงเรียนที่มีความหลากหลายด้านชาติพันธุ์ ห้องเรียนหนึ่งจะมีทั้งไทใหญ่ ปกาเกอญอ ลีซอ อาข่า ลาหู่ หรือเผ่าอื่นที่เรียนรวมกัน ทั้งยังเป็นโรงเรียนประจำ เด็กนักเรียนบ้านไกลต้องมากินนอนร่วมกันที่นี่ การเรียนรู้ภาษาที่แตกต่างกันกลับไม่ใช่เรื่องยากสำหรับพวกเขา มีการใช้บางภาษาเป็นภาษากลางร่วมกัน อาจจะเป็นภาษาลีซอ ไทใหญ่ ลาหู่ หรือภาษาอื่นก็ได้ ที่สามารถสื่อสารในคนหมู่มากได้ เด็กบางคนพูดได้ถึง 3 ภาษา ผู้เขียนคิดว่าถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ พวกเขาต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างแน่นอน และไม่ใช่แค่เด็กๆ ที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาระหว่างกัน ครูผู้สอนก็ต้องเรียนรู้จากเด็กๆ ด้วย ครูในพื้นที่ตะเข็บชายแดนหลายท่านใช้ทั้งการเขียนเล่าเรื่อง การร้องเพลง กิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ไม่ใช่แค่วิชาภาษาไทย แต่รวมไปถึงวิชาอื่นๆ เช่น ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคม และศิลปะ ทั้งยังต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมให้เด็กนักเรียนเข้าใจได้ง่าย เพราะบางวิชาเนื้อหาเป็นวิถีชีวิตในเมือง อาหาร

การกินแบบฝรั่ง หรืออาชีพที่ไม่รู้จักคุ้นเคย ครูจึงต้องเป็นผู้เชื่อม
สะพานและเปิดโลกของพวกเขาอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้
แล้วยังมีเรื่องของการสร้างความมั่นใจให้กับเด็กๆ เพราะการพูดไม่
ชัด พูดไม่ถูก จะทำให้เด็กประหม่า ไม่กล้าแสดงออก การบังคับให้
เด็กพูดให้ได้หน้าชั้นเรียน หรือจี้เป็นรายตัว จึงไม่ใช่วิธีการเรียนการ
สอนในยุคสมัยนี้ เมื่อเรามีทั้งการเรียนแบบกลุ่ม การจับคู่ และสื่อ
การสอนอีกนับไม่ถ้วน แต่ก็ต้องยอมรับว่าแม้ครูจะพยายามมาก
แค่ไหน ภาระหน้าที่ของครูก็มากมายเช่นกัน นี่ไม่ใช่แค่เรื่องของ
นักเรียน ครู การเรียนการสอน และโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นเรื่อง
ระบบการศึกษาของประเทศเราทั้งระบบ

ปัญหาเด็กนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ที่ได้กล่าวมาข้าง
ต้น เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากนโยบายการศึกษาที่ยาวนานก่อนหน้า
นั้น วันนี้นักเรียนเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้กำลังลดลง มีการใช้
เทคโนโลยีในการเรียนการสอนมากขึ้น เด็กๆ สามารถเข้าถึงโลก
ออนไลน์ได้ง่ายขึ้น การศึกษาจึงไม่อาจหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ วันนี้
"นักเรียนที่มีคุณภาพที่สุดในโลก"¹ อย่างนักเรียนของฟินแลนด์ ที่
ซึ่งเด็กๆ มีเวลาเล่นมากกว่าเวลาเรียน การแข่งขันพาดพิงทางการ
ศึกษาน้อยกว่าประเทศอื่น เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ อเมริกา กำลัง
ทบทวนการศึกษาที่ผ่านมาและพัฒนาให้เท่าทันโลกยิ่งขึ้น ทุก
ประเทศสามารถศึกษาได้จากฟินแลนด์ แต่มีอาจลอกเลียนแบบได้
เมื่อบริบทและปัจจัยของแต่ละประเทศแตกต่างกัน

เด็กๆ ของเราจะเติบโตไปในทิศทางไหน? ประเทศของเรา
จะพัฒนาหรือไม่? อย่างไร? เราคงต้องย้อนกลับมาทบทวนกันอีก
ครั้งว่า วันนี้นโยบายการศึกษาของประเทศเราเป็นอย่างไร?
ประเทศเราเป็นแบบไหน? ถ้าจะให้เด็กๆ อ่านออกเขียนได้ ผู้ใหญ่
ก็ต้องอ่านให้ออกด้วยเช่นกันว่าเส้นทางที่เรา กำลังเดินไปสู่ขั้นควร
เป็นเช่นไร

1 การสำรวจประเมินผล ดัชนีทางการศึกษา โดยองค์กรความร่วมมือทาง
เศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ PISA (Program for International Student
Assessment) ประเมินจากนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับของนักเรียน
จำนวน 65 ประเทศ โดยใช้รูปแบบการวัดความสามารถในการแก้ปัญหา (ไม่ใช่
การทำข้อสอบ) และการอ่านเขียน (ภาษาของตนเอง)

เล่า เรื่อง เรา

เรื่อง : สุพจน์ หลีงา
ภาพ : สุพจน์ หลีงา

เรื่องของเรา “เมล็ดพันธุ์แห่งความรัก”

“เครื่องมือสื่อสารความรักของคนกับคน...คนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

ในแต่ละวันเราลองสำรวจตัวเองดูบ้างไหมว่า อาหารที่เรากินอยู่ทุกมือนั้นมีอาหารที่ชนิดอะไรบ้าง หรือลองเดินไปที่ตลาดสดว่า มีพืชผักอาหารขายอยู่กี่ย่าง....มีคำตอบอยู่ในใจแล้วใช่ไหม? มันมีอยู่น้อยมากใช่ไหม? ลองตั้งคำถามดูอีกทีว่าทำไมละ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นเมืองอุข้าว อุน้ำ มีอาหารมากมาย ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ตอนนี้อะไรยังพูดอย่างนั้นได้อยู่ไหม

“เมล็ดพันธุ์แห่งความรัก” เป็นสื่อกลางที่ชักชวนให้ทุกคนหันมาสนใจอาหารการกินที่อยู่รอบตัวเรามากขึ้น ว่ามีความหลากหลายมากน้อยเท่าไร มีความปลอดภัยแค่ไหน โดยใช้เมล็ดพันธุ์พืชพื้นเมืองที่มีอยู่นั้นเป็นเกณฑ์ในการสำรวจและชี้วัดความหลากหลายและความมั่นคงทางอาหาร เพื่อการมีสุขภาวะที่ดีและยั่งยืน

ชาวไร่ชาวนาจะแสดงความดีใจและมีความสุขแบบสุดๆ เมื่อเห็นต้นกล้าข้าวใหม่ๆ งอกโผล่ออกมาจากผืนดินหลังการหว่านไปไม่กี่วัน ที่รู้สึกเช่นนี้เพราะว่าการที่ชาวนาชาวไร่จะทำให้เมล็ดข้าวงอกออกมาได้นั้นต้องผ่านการเอาใจใส่ ความพยายาม ความประณีต และประสบการณ์อย่างมากมาย ตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ ที่อาศัยประสาทสัมผัสทุกส่วนของร่างกาย เมื่อได้เมล็ดพันธุ์แล้ว ก็ต้องเก็บไว้อย่างดีในอุณหภูมิที่พอเหมาะ เพราะหากเก็บไม่ดีหมายถึงการเกษตรและการดำรงชีวิตของชาวนาชาวไร่ในปีต่อไปจะมีปัญหา เมื่อฝนเริ่มตกลงมาก็คือสัญญาณบ่งบอกว่าถึงฤดูกาลแห่งการเพาะปลูกได้มาถึงแล้ว เกษตรกรจะเริ่มเตรียมพื้นที่ เตรียมดินให้มีความเหมาะสมต่อการหว่านเมล็ดพันธุ์ เมื่อถึงวันที่จะหว่านเมล็ดพันธุ์เกษตรกรก็ยังไม่ได้วางใจต่อเมล็ดพันธุ์ที่คัดเลือกไว้อย่างดีนั้น ยังต้องคัดอีกรอบหนึ่งก่อนนำเมล็ดพันธุ์ไปหว่าน เพื่อความมั่นใจ นอกจากการหว่านเมล็ดพันธุ์ที่พอดีกับพื้นที่แล้วเกษตรกรยังจะต้องหว่านเมล็ดพันธุ์เพื่อสรรพสัตว์อื่นๆ อีกเช่น มด นก หนูต่างๆ ด้วยเพื่อให้สัตว์และแมลงได้มีอาหารกินจะได้ไม่มารบกวนแปลงเกษตร เป็นการเผื่อแผ่ มีความเมตตาที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งผสมเมล็ดพันธุ์พืชอื่นๆ ลงไปด้วยเพื่อความหลากหลายทางอาหาร ซึ่งพืชแต่ละชนิดก็มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนต่อกัน และเป็นการป้องกันแมลงศัตรูพืชอื่นๆ ตลอดจนฤดูกาลเกษตรกรจะต้องเอาใจใส่ดูแลคอยสังเกตการณ์เจริญเติบโต คอยดูว่ามีแมลงรบกวนไหม? ดังนั้นเกษตรกรกับพืชในแปลงเกษตรจึงใกล้ชิดกัน พืชต่างๆ ที่ปลูกจึงเป็นพืชที่กินได้ทุกอย่าง

เด็ดจากต้นก็กินได้เลย มีความปลอดภัยจากสารเคมี ไม่เหมือนปัจจุบันจะกินผักแต่ละทีรู้สึกกลัว ไม่มั่นใจในความปลอดภัยเลย ความเชื่อ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของชุมชนนั้นมาจากวิถีแห่งการเกษตรทั้งสิ้น เพียงแค่ข้าวอย่างเดียวที่เป็นอาหารหลักของมวลมนุษยชาติ จะเห็นได้จากความเชื่อและพิธีที่เกี่ยวข้องกับข้าวที่มีอยู่มากมาย บรรพบุรุษของเราเป็นเกษตรกรเดินด้วยเท้าเปล่า เวลาเราเดินด้วยเท้าเปล่า เราจะเหยียบย่ำสิ่งต่างๆ บนพื้นดิน บนพื้นหญ้า รู้สึกเมื่อเท้าเหยียบถูกแมลงและสัตว์ต่างๆ เพราะไม่มีอะไรรองกันระหว่างเท้ากับพื้นดิน เราจะรู้สึกอบอุ่น ผูกพันที่ร่างกายได้ใกล้ชิดกับพื้นแผ่นดิน และที่สำคัญเป็นการเคารพให้เกียรติผืนแผ่นดินที่เราเหยียบย่ำทุกวัน ว่าเราได้รังเกียจดูแล

ด้านบรรณสารพิษ
สนับสนุนข้อเสนอของกระทรวงสาธารณสุข
แบนพาราควอต
แบนคลอร์ไพริฟอส จากการใช้ไกลโฟเซต

**เรียกร้องกระทรวงเกษตรฯเพิกถอนทะเบียน
และดำเนินการตามข้อเสนอคณะทำงาน 4 กระทรวงหลักโดยเร็ว**

พาราควอต
● 17-20% ของปริมาณการใช้สารพิษใน
● 8-15% ของผู้ปลูกพืชที่ใช้สารพิษจาก
การได้รับสารพิษขณะฉีดพ่น
หรือสูดดมไอระเหย ถึงแก่วิต
● เสียชีวิตจากการเกิดพิษหรือพิษ
● 47 ประเทศไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้
● ผลผลิตเกษตรที่ใช้พาราควอต เช่น ปาล์ม
ถั่วเหลือง ได้รับการต่อต้านในต่างประเทศ

คลอร์ไพริฟอส
● 10% ของผู้ปลูกและใช้ในประเทศไทย
พบสารพิษนี้ตกค้างในเมล็ดธัญ
มีผลกระทบต่อสมองทารกและเด็กอย่างถาวร

ไกลโฟเซต
● 49-54% ของพาราควอตและเม
พาราควอตในชีวม
WHO จัดเป็นสารน่าจะเป็นมะเร็ง
จับกับโลหะหนักในดินเป็นสาเหตุของโรคไต
● ครีโอลิกแมน บูโรป่วนใช้ในต้นที่สาธารณะ

Thai-PAN
Thailand Public Action Network

มีเรื่องราวดีๆ ที่ชื่นใจ วันหนึ่งน้องในทีมงานแต่งงานเพื่อ
สร้างครอบครัว ก็ได้ใช้เมล็ดพันธุ์พืช..เมล็ดพันธุ์แห่งความรักนี้เป็น
ของข้าวไร่สำหรับแจกแก่ที่มาร่วมงาน หลังจากนั้นไม่นาน แยก
ท่านหนึ่งได้นำเอาผลผลิตจากเมล็ดพืชเหล่านั้น มามอบให้และกล่าว
ชื่นชมว่าเป็นแนวคิดที่ดีมากเลย การแต่งงานเพื่อสร้างครอบครัว
ใหม่ก็เหมือนกับการเอาเมล็ดพืชไปหว่าน เพื่อสร้างความมั่นคงทาง
อาหารของครอบครัว ฟังแล้วชื่นใจ “เมล็ดพันธุ์แห่งความรัก”
เหตุการณ์ที่น่าชื่นใจอีกเรื่องหนึ่งจากหลายๆ เรื่องนั้นคือมีเพื่อนส่ง
รูปถั่ว ผัก ฟักทองมาให้ดู แล้วบอกว่า “เป็นเมล็ดพันธุ์ ที่ได้จากเธอ
มา ตอนนี้ออกดอกผลแล้วขอบคุณเธอนะ” และการจัดงานทอด
ผ้าป่าเมล็ดพันธุ์พืช ทุกๆ ปีที่ผ่านมาเพื่อช่วยกันขยายเมล็ดพันธุ์แห่ง
ความรักนี้ ไปปลูกขยายต่อไป เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ของชุมชน เราจะไม่ขาดแคลนอาหารและจะมีอาหารที่หลากหลาย
และปลอดภัยไว้กินเพื่อการมีสุขภาวะที่ยั่งยืน รับผิดชอบต่อตนเอง
ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม

แต่สิ่งที่น่าห่วงและกังวลใจมากในตอนนี้คือ การใช้สารเคมี
จำนวนมากในการผลิตนั้นเอง หากร้านขายสารเคมีได้ง่ายยิ่งกว่าหา
ร้านขายข้าวแกงเสียอีก แผ่นดินอาบยาพิษ ความหลากหลายทาง
อาหารลดลง คน สัตว์และสิ่งแวดล้อมไม่ปลอดภัย เมล็ดพันธุ์แห่ง
ความรักต้องทำหน้าที่อย่างหนักต่อไป

ถ้าเราทุกคนจะเดินทางด้วยเท้าเปล่า เราจะสัมผัสความผูกพันกับ
แม่ธรณีมากขึ้น การใช้ชีวิตอย่างประณีต พอดี พองาม กินพอดี อยู่
พอดี มีคุณธรรม มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน ระหว่าง
คนกับธรรมชาติ ครอบครัวอบอุ่น พ่อแม่ลูกอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา
กัน ชุมชนอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักษา
วัฒนธรรมที่ดีงามไว้ มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้สูงอายุ
สู่คนรุ่นใหม่ คนในชุมชนมีสุขภาพดี รักษาดิน น้ำ ป่า อากาศ
สิ่งแวดล้อม ไม่มีการใช้สารเคมี เฝ้าหญ้า เฝ้าป่า เฝ้านา

เศรษฐกิจพอเพียงเกิดได้ด้วย “ปัญญา” เท่านั้น ชีวิตที่
ประณีตทำให้เกิดปัญญา เป็นปัญญาที่บริสุทธิ์ เป็นปัญญาที่เกิดจาก
การปฏิบัติ การเกษตรจึงเป็นวิถีแห่งการใช้และมีชีวิตอย่างประณีต
ซึ่งนำไปสู่การใช้ชีวิตที่พอเพียง ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง
ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ได้ทรง
พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย

ปัญหาสถานะของเด็กรหัส G กับ 3 ปีที่รอคอย

3 ปีแห่งการรอคอย ของเด็กรหัส G เพื่อพิสูจน์การมีตัวตนและรับการขึ้นทะเบียนในระบบการทะเบียนราษฎรซึ่งจะนำไปสู่การมีอนาคตที่ดี

จากการติดตามการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎร ของเด็กนักเรียนที่เลขประจำตัวนักเรียนขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G พบว่าเด็กนักเรียนรหัส G เหล่านี้ได้เข้ารับการศึกษาร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป แต่ทว่าเลขประจำตัวนักเรียนที่ระบุ เลข 13 หลักนั้นไม่เหมือนคนอื่น คือมีตัวอักษร G หรือ P เป็นตัวกำกับเลขบัตรประจำตัว จากความพยายามของเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ประเด็นงานด้านสุขภาพ ได้มีความพยายามในการเสนอให้ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียน ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่มีมติคณะรัฐมนตรี

ต่อมาได้มีหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่มท. 0309.1/ ว7167 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2560 ด้วยเหตุผลสำคัญคือกระทรวงสาธารณสุขได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาการให้สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข (กองทุนคินสิทธิ) กับบุคคลเป็นการเพิ่มเติม โดยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 ได้มีการพิจารณาอนุมัติตาม มติคณะกรรมการรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการประชุมครั้งที่ 2/2558 ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิเพิ่มเติม ตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอยกเว้น “กลุ่มเด็กนักเรียนที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก” แต่กระทรวงศึกษาได้กำหนดให้เลขบัตรประจำตัวนักเรียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเองโดยมีหลักแรกเป็นตัวอักษร G ซึ่งกลุ่มนักเรียนดังกล่าวยังรอการพิสูจน์สถานะ เพราะขาดหลักฐานมีจำนวนที่ไม่ชัดเจนและอาจมีความซ้ำซ้อนของข้อมูล คณะ

มอบหมายหรือปลัดกรุงเทพมหานคร หรือรองปลัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการมอบหมายแล้ว เป็นประธานหัวหน้าส่วนราชการที่รับผิดชอบ เรื่องการศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามความเหมาะสม เป็นคณะทำงานและให้ปลัดจังหวัดหรือผู้อำนวยการสำนักงานปกครองและทะเบียนเป็นคณะทำงานและเลขานุการ สำหรับฝ่ายปฏิบัติการ กำหนดให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตที่มีเด็กนักเรียนเป้าหมายอยู่ในพื้นที่ เป็นประธาน ผู้อำนวยการของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายศึกษาเล่าเรียนอยู่ ผู้อำนวยการ

รัฐมนตรีจึงมีมติให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้อง และรับรองการขึ้นทะเบียนของกลุ่มคนดังกล่าวก่อน แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้หารือกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง บรรลุผลสำเร็จ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 ทำให้เด็กได้รับการกำหนดสถานะที่ถูกต้องและเป็นการคุ้มครองให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย รวมถึงเป็นการจัดการฐานข้อมูลประชากรของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เห็นควรจัดปัญหาดังกล่าวในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน ดังนั้นจึงขอให้ทางจังหวัดและกรุงเทพมหานครดำเนินการตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ที่ มท. 0309.1/ ว7167 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2560 ได้มีการกำหนดแนวทางขั้นตอนไว้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ฝ่ายอำนวยการและฝ่ายปฏิบัติการ โดยฝ่ายอำนวยการกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัด

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล และให้ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานทะเบียนของอำเภอ หรือหัวหน้าฝ่ายทะเบียนของสำนักงานเขต แล้วแต่กรณี เป็นคณะทำงาน และเลขานุการ โดยให้กำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ในคำสั่งแต่งตั้งด้วย

2. ให้คณะทำงานดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎร ของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G หรือที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรในลักษณะอื่นตามแนวทางที่สำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กำหนดเอกสารแนวทางการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎร ของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G, P

ดังนั้นคณะทำงานจะทำงานภายใต้ฐานข้อมูลที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้รับจากกระทรวงศึกษา แล้วตรวจสอบว่าบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G พบว่ามีและไม่มีเลข 13 หลักแล้วจำนวนกี่คน จากข้อมูลตามบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G ประจำปีการศึกษา 2559 ข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลางเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2561 รายงาน ว่ามี จำนวน 92,900 คน ทั่วประเทศ ทางสำนักทะเบียนได้จัดทำบัญชีข้อมูลเฉพาะในพื้นที่ 30 จังหวัดก่อน

ได้แก่ จังหวัด กระบี่ กรุงเทพมหานคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชัยนาท ชัยภูมิ ชุมพร เชียงใหม่ ตรัง นครนายก นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นราธิวาส พัทลุง พิจิตร ปัตตานี เพชรบุรีแพร่ ภูเก็ต มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ลพบุรี สกลนคร สิงห์บุรี และ สุโขทัย จำนวนเด็กนักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวน 21,719 คน ได้มีการตรวจสอบพบมีเลข 13 หลักแล้วจำนวน 690 คน ไม่พบเลขประจำตัว 13 หลักจำนวน 21,110 คน

จากข้อมูลและสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีข้อกังวลใจเรื่องความล่าช้าในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียนหลายประเด็นหลายประการคือ

ประการแรก ถึงแม้ว่าได้มีหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.0309.1/ ว 7167 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2560 เรื่องการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G และกระทรวงศึกษาฯ ได้มีหนังสือสั่งการ ที่ ศธ 04006/ ว 343 ลงวันที่ 26 มกราคม 2561 เรื่องการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G ขอให้ยึดปฏิบัติตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทยกำหนด แต่สิ่งที่กังวลคือ ณ ปัจจุบันเวลาได้ผ่านล่วงไปหลายเดือนแล้ว แต่ในแต่ละจังหวัดยังไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาเลย ยิ่งในระดับอำเภออาจยังไม่รู้เรื่องนี้ด้วยซ้ำ โดยหลักการแล้วเมื่อจังหวัดได้รับหนังสือสั่งการแล้วต้องรีบดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานทั้งระดับจังหวัด และระดับอำเภอเพื่อแก้ไขปัญหให้กับเด็ก หากไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหให้กับเด็กกลุ่มนี้ได้เลย แม้ว่าเด็กกลุ่มนี้จะรอคอยมานานแล้วกว่า 3 ปีก็ตาม

ประการที่สอง ฐานข้อมูลบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนใช้ฐานข้อมูล ตามรายงานของสำนักทะเบียนกลาง เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2561 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งมีจำนวน 92,900 คน และเด็กที่จะได้รับการแก้ไขปัญหาคือเด็กนักเรียนที่มีชื่อในฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยรายงานผลการ

ตรวจสอบเพื่อให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามข้อเท็จจริง แต่ ณ เวลานี้ฐานข้อมูลดังกล่าวมีแค่ 30 จังหวัดเท่านั้น ยังคงเหลือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อมูลอีก 40 กว่าจังหวัด ข้อที่น่ากังวลใจคือ เด็กนักเรียนรหัส G ในจังหวัดที่ยังไม่มีฐานข้อมูลเหล่านี้ หากเกิดความล่าช้าในการตรวจสอบจะส่งผลกระทบต่อพวกเขา และกรณีต้องใช้ฐานข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง หากเด็กที่อยู่ในสถานศึกษาหลังปีการศึกษา 2559 จนถึงปัจจุบัน จะทำให้เด็กตกหล่นจากบัญชีรายชื่อ ดังนั้นจะต้องมีการหาข้อสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหามาให้ชัดเจน กรณีที่เด็กอยู่ในสถานศึกษาแต่ไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อ

ประการที่สาม เด็กที่สำเร็จการศึกษาและออกจากระบบการศึกษาไปแล้ว หรือออกไปทำงาน จะดำเนินการแก้ไขสถานะทางทะเบียนราษฎรอย่างไร มิได้มีการระบุแนวทางชัดเจน บทบาทของกลไกคณะทำงานระดับพื้นที่สำคัญมากต้องเสนอแนวทางต่อคณะทำงานระดับจังหวัด

ดังนั้นจึงใคร่เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอเร่งให้มีการตั้งคณะทำงานดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนเป็นการเร่งด่วน เพราะอย่างที่รู้กันดีว่าในการสำรวจรายบุคคลเพื่อที่จะบันทึกรายการทางทะเบียนราษฎร หรือการพิสูจน์ข้อมูลรายบุคคลเพื่อพิจารณากำหนดสถานะบุคคลให้แก่เด็กนักเรียนตามสิทธิทางกฎหมาย คณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการมีบทบาทสำคัญ ในการตรวจสอบบัญชีเด็กนักเรียน และเมื่อพบว่ามีความผิดปกติสามารถกำหนดสถานะและเลขประจำตัว 13 หลักได้ นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสามารถพิจารณาดำเนินการโดยอาศัยกฎหมาย เช่น (1)พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปี พ.ศ. 2555) (2)พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 (3)ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2551)

ดังนั้น 3 ปีแห่งการรอคอยเพื่อให้มีนโยบายในการแก้ไขปัญหามาให้เด็กนักเรียน นักศึกษาได้ถูกบันทึกชื่อในระบบการทะเบียนราษฎร และมีเลขประจำตัว 13 หลักที่ปราศจากตัวอักษร G หรือ P เด็กเหล่านี้จะไม่ถูกเรียกว่าเด็กไร้รัฐอีกต่อไป อีกทั้งพวกเขาจะได้รับการพิจารณาให้สิทธิ(คืนสิทธิ) ขึ้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขให้กับคนซึ่งมีปัญหาด้านสถานะและสิทธิตามตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 นั่นคือความหวังขั้นสูงสุด ที่นักเรียนนักศึกษาควรจะได้รับและคืนความสุขให้แก่เด็กนักเรียน นักศึกษาผู้รอคอยมาทั้งชีวิต

พิธีมัดมือของชาวปกาเกอญอ เรื่องราวธรรมดาที่แสนลึกซึ้ง

พิธีมัดมือที่เจ

คำว่า มัดมือ หมายถึง การแต่งงาน อยู่กินกันของหญิงชาย ผู้เขียนได้ แต่นึกในใจว่า ทำไมคนหมู่บ้านนี้ แต่งงานกันบ่อยเหลือเกิน จนได้ ฟังลุงผิน อธิบายว่า พิธีมัดมือที่แก เทียวไปนั้น บางทีก็เป็นพิธีสำหรับ ตัวเอง สำหรับคนในครอบครัว สำหรับญาติพี่น้อง และที่สำคัญ คือ พิธีมัดมือของคนทั้งหมู่บ้าน ซึ่งในช่วงประกอบพิธีกินเวลา 3 หรือ 7 วัน จะห้ามไม่ให้คนในออก คนนอกเข้า แม้จะสนใจกับเรื่อง ราวดังกล่าว แต่ผู้เขียนก็ไม่เคยไป ร่วมงานเลยสักครั้ง

ต่อมาผู้เขียนได้รู้จักและร่วมงาน

ผู้เขียนมีความรู้สึกสับสนกับฝัอง ชนเผ่าปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) มาตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมกิจกรรมเป็นทีมงานของชมรมศึกษาพัฒนาชาวไทยภูเขา คณะมนุษยศาสตร์ พวกเราเที่ยวเข้าเที่ยวออกหมู่บ้านปกาเกอญอ บ้านนาเลย ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จนเหมือนลูกหลานชาวบ้าน แต่น่าเสียดายที่ตอนนั้นพวกเราละเลย ไม่ค่อยได้ศึกษาเรื่องราวของวัฒนธรรมจากชาวบ้านมากนัก

เมื่อเรียนจบและมีชีวิตการทำงานช่วงหนึ่งที่ได้ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา ผู้เขียนคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ที่เป็นชาวปกาเกอญอท่านหนึ่ง คือ คุณผิน สมเมือง และรู้สึกแปลกใจในหลายๆ ครั้งที่ลุงผิน มักใช้ช่วงวันหยุดหรือลางาน กลับไปร่วมพิธีมัดมือที่บ้านห้วยสัก อำเภอต๋อยหลวง จังหวัดเชียงรายอยู่บ่อยครั้ง ตอนนั้นผู้เขียนใช้กรอบคิดแบบคนล้านนา ซึ่ง

กับ พ่อหลวงปรีชา ศิริ ผู้นำบ้านห้วยหินลาดใน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ถึงขั้นสมัครเป็นลูกสาวคนหนึ่ง ของพ่อ ในการประชุมครั้งหนึ่ง พ่อปรีชามาร่วมงานสายผิตกตติ แก ขอโทษขอโพยเป็นการใหญ่ พร้อมให้เหตุผลของการมาสายว่า ขณะกำลังเดินเท้าออกจากหมู่บ้านในฤดูฝน พ่อปรีชาพบต้นไม้ใหญ่หัก โค่นลงมาขวางถนน จึงต้องเดินกลับไปหมู่บ้าน เพื่อมัดมือก่อนเดินทางอีกครั้ง พ่อปรีชายังเล่าเรื่องเกี่ยวกับพิธีมัดมือตามความคิด ความเชื่อของคนปกาเกอญอ ซึ่งเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ หรืออาจเรียกง่ายๆ ว่า “ผี” ผีนั้นมียู่ทุกหนทุกแห่ง ทั้งผีเรือน ผีนา ผีป่า ผีน้ำ ผีไร่ ฯลฯ หากคนเราไปกระทำการใดไม่ถูกต้องหรือล่วงละเมิด จะถูกผีลงโทษ หากเราทำดี ผีก็จะอวยชัยให้พร การมัดมือของคนปกาเกอญอ เป็นการสร้างความมั่นใจในจิตใจ และเป็นเครื่องหมายเตือนสติให้ทุกคนตั้งมั่นในคุณธรรมความดี พิธีมัดมือทำได้ทั้งในทาง

เหยี่ยวยา เช่น ยามเจ็บไข้ได้ป่วย การพลัดพรากจากกัน ต้องเดินทางที่อาจเผชิญกับอันตราย และในการป้องกัน คือ อวยชัยให้พร ยินดีต้อนรับ ดังนั้นจึงเห็นว่าคนปากาเกอญูทำพิธีมัตมืออยู่บ่อยๆ

ต่อมาเมื่อโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้เขียนเริ่มงานโดยเลือกหมู่บ้านที่จอซี ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ทำงานโครงการครัวอุ้มผางสร้างสุข สุขภาพดี วิถีปากาเกอญู ครั้นนั้นผู้เขียนเดินทางเข้าๆ ออกๆ หมู่บ้านจนเหมือนสมาชิกในชุมชน และได้สัมผัสประสบการณ์มัตมือของชาวปากาเกอญูด้วยตัวเองเป็นครั้งแรก ตอนนั้นเป็นฤดูฝนที่น้ำห้วยที่จอซีเชี่ยวกรากเพราะฝนตกและน้ำป่าไหลบ่าลงมา สะพานข้ามลำห้วยมีเพียงไม้ไผ่สองลำผูกติดกันกับราวจับทำด้วยไม้ไผ่ที่แสนจะอ่อนแอ ผู้เขียนข้ามสะพานต่อจากเยาวชนที่ทำหน้าที่เป็นลำน ซึ่งข้ามไปรออยู่อีกฝั่ง ขณะเดินไปถึงครึ่งทาง ด้วยความกลัวและเกร็งจนราวจับหลุดติดมือ แรงเหวี่ยงของมันทวดจนตกลงไปในลำห้วย ยังดีที่เกาะไม้ไผ่ที่เป็นตัวสะพานเอาไว้ทัน กระแสน้ำกดให้ผู้เขียนจมลงไปสองถึงสามครั้ง ด้วยความที่ว่ายน้ำไม่เป็น จึงรู้สึกตกใจจนทำอะไรไม่ถูก จนมีคนช่วยดันตัวขึ้นสะพานแล้วค่อยๆ คืบไปจนข้ามฝั่งได้ ผู้เขียนในสภาพตัวเปียกโชกและมีอาการขวัญหนีดีฝ่อ นั่งขดอยู่ข้างเตาไฟที่บ้านของลุงจอวาเอ ผู้นำตามธรรมชาติของหมู่บ้าน ลุงจอวาเอให้คนไปตามพ่อหมอผู้ทำหน้าที่ทำพิธีประจำหมู่บ้านมา ตรวจอาการ พ่อหมอบอกว่า ขวัญไม่อยู่กับตัว ต้องไปตามกลับมาจากข้างลำห้วย แล้วแกก็ไปหาด้ายขาวขนาดยาวพอสมควรมาผูกติดกับปลายไม้แหลม เดินไปเรียกขวัญ พอกลับมาพ่อหมอบอกว่าคาถาพร้อมกับนำด้ายที่ปลายไม้มาคล้องที่คอ และผูกข้อมือเพื่อให้ขวัญกลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว ด้ายขาวดังกล่าว ผู้เขียนนำไปเข้ากรอบและคล้องคอเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยคุ้มครองอยู่จนทุกวันนี้

การได้รับฟังเรื่องราว และได้ร่วมพิธีมัตมือเรียกขวัญตัวเองเป็นบทพิสูจน์คำของพ่อปรีชาที่ว่า ชาวปากาเกอญูมัตมือในโอกาสของการเจ็บไข้ได้ป่วย การต้อนรับขับสู้ และการอวยชัยให้พร นอกจากนั้น ผู้เขียนยังประจักษ์ถึงพลังของความรัก และน้ำใจไมตรีที่เปี่ยมล้นอยู่ในจิตใจของชาวบ้านทุกคน

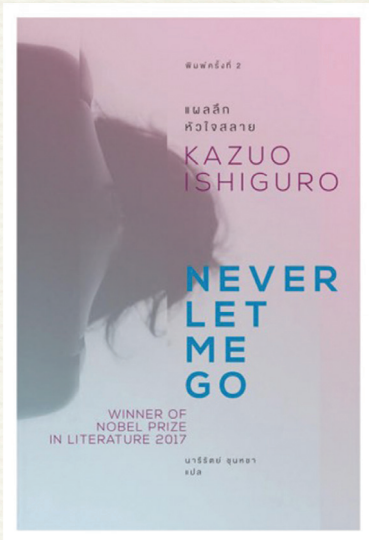

ชมรมศึกษาพัฒนาชาวไทยภูเขา

สร้อยคล้องคอ

Never let Me Go แปลจาก หวังใจสลาย

ผู้เขียน คาสึโอะ อิซึงุโระ

ตีพิมพ์ 2005

ภาพยนตร์ 2010 / ซีรีส์ญี่ปุ่น ช่อง TBS 10 ตอน ฉาย 15 ม.ค. 2016

ตีพิมพ์ในไทย ครั้งที่ 1 ปี 2013 ครั้งที่ 2 ปี 2018

สำนักพิมพ์ earnest / แปล นาริรัตน์ ชุนหา

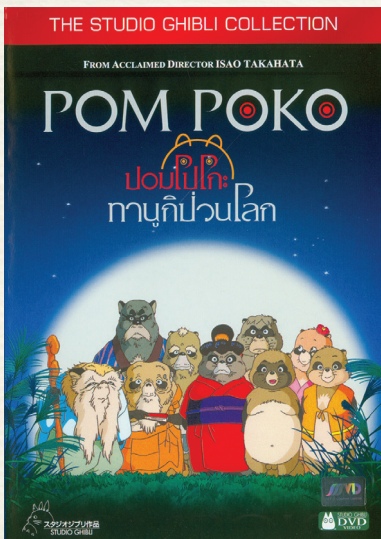
“ฉันชื่อ แคธี่ เอช อายุ 31...” คือประโยคแรกของนิยายเรื่องนี้ แคธี่เป็นใคร คุณอาจไม่จำเป็นต้องรู้ แต่แคธี่และความทรงจำของเธอจะยังคงอยู่ตลอดกาล ถ้าคุณได้เดินทางย้อนกลับไปในความทรงจำพร้อมกับเธอ เชื่อแน่ว่าคุณจะไม่มีความลืมเรื่องราวเหล่านี้ลงได้

คาสึโอะ อิซึงุโระ นักเขียนรางวัลโนเบลใหม่มาด ปี 2017 ที่ผ่าน มา เขาเป็นนักเล่าเรื่องชั้นยอดที่นิยายสารพัดให้ เป็น 1 ใน 50 นักเขียน อังกฤษที่ยอดเยี่ยมนับตั้งแต่ปี 1945 - 2005 (ปีนี้นิยายสารพัดให้ จัดลำดับ) เขาได้สร้างเรื่องราวชีวิตที่ดูเหมือนเรียบง่าย ไร้เดียงสาของเด็กกลุ่มหนึ่ง ที่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับคำถามถึงชีวิตในโรงเรียนของพวกเขา ท่ามกลางฉากชนบทที่งดงาม กิจกรรมน่าสนุก มุ่งเน้นศิลปะมากกว่า สิ่งอื่นใด และไม่รับรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก พวกเขาค่อยๆ เติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่นพร้อมกับความสับสน น่าสะพรึงกลัว และความเศร้าสะเทือนใจที่ค่อยๆ เปิดเผยตัวเองทีละนิด ทว่าหนักหน่วงจนไม่อยากเปิดหน้าต่างไป แต่ความอยากรู้อย่างงูมือพาเดินไปข้างหน้า ระหว่างอ่านต้องพินิจตาม ตัวเองถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่ นี่แหละ Never Let Me Go งดงามและเจ็บปวดจนยากจะลืมเลือน

Pom Poko ปอมโปโก: หนูก็ป่วนโลก

หนังอะนิเมชัน ของ สตูดิโอ Ghibli

ฉาย กรกฎาคม 1994

วันหนึ่งเมื่อป่าที่เป็นเหมือนบ้านของสัตว์ทั้งหลายถูกรุกไล่ด้วยเหล่า มนุษย์ ย้อนกลับไปในช่วงยุค 60 ยุคที่เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ต้นไม้ ถูกตัดโค่นลงทุกวัน บ้านเรือนและห้างสรรพสินค้าผุดขึ้นเต็มเชิงเขาชน เมืองโตเกียว และไม่มีที่ว่างจะหยดลงง่ายๆ ผงทากู หรือ หมาแรดคุน เริ่มหาอาหารได้ยากขึ้นเมื่อป่าเหลือน้อย ทั้งหมดจึงต้องช่วยกันคิดหา ทางออกให้กับเรื่องนี้ จะทำอย่างไรถึงจะหยุดยั้งพวกมนุษย์ได้ และความ พยายามครั้งนี้จะสำเร็จหรือไม่ ผู้ชมต้องลุ้นเอาเองละค่ะ

Pom Poko ผลงานที่น่าประทับใจอีกเรื่องหนึ่งของ Studio Ghibli หลายคนอาจรู้จักอะนิเมชันเรื่องดังอย่าง Spirit Away , โดโดโร่ หรือ แม่มดน้อย Kiki เลยอยากชวนดูเรื่องนี้สักเรื่อง ตัวละครน่ารักตาม แบบฉบับของ Ghibli พร้อมกับประเด็นของเรื่องที่น่าสนใจ เด็กดูได้ผู้ใหญ่ ดูดี เข้ากับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของบ้านเราชะด้วยนะค่ะ ขอบอก

มโนทัศน์ ว่าด้วย “Ulama” ผู้นำศาสนา ในสังคมมุสลิมภาคใต้

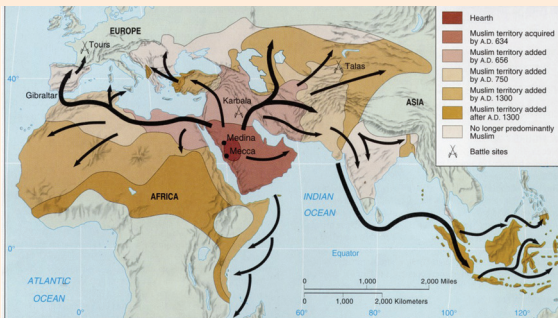
สังคมมุสลิม จัดว่าเป็นสังคมที่เน้นการรวมกลุ่มและให้ความสำคัญต่อการสร้างระเบียบทางสังคม ความเชื่อ ศรัทธาและความสงบสุข โดยหัวใจสำคัญของสิ่งเหล่านี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงและอ้อมกับบทบาทของผู้นำศาสนาหรือที่เรียกว่า “อุลามะห์”

บทบาทของ “อุลามะห์” ปรากฏขึ้นในหน้าประวัติศาสตร์หลังจากการเสียชีวิตของท่านศาสดามูฮัมหมัด (ค.ศ. 570 - 632) เป็นต้นมา สถานะพิเศษของอุลามะห์มีอ้างอิงกล่าวไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและจาก ศาสดา จึงเป็นที่ยอมรับอยู่ควบคู่กับราชสำนักและสังคมมุสลิมมาอย่างยาวนาน เป็นตำแหน่งที่เทียบเท่า “อุปราช” ที่คอยหนุนเสริมอำนาจของ สุลต่าน โดยเฉพาะในช่วงสมัยราชวงศ์อุมัยยาด แห่งดามัสกัส (ค.ศ. 661) และต่อเนื่องมาถึงสมัยอาณาจักรออตโตมาน (ค.ศ. 1299 -1924) ช่วง เวลาดังกล่าวตำแหน่งอุลามะห์มีบทบาทเป็นอย่างมากในการตีความ ศาสนาและให้ความเห็นชอบ การตัดสินในนิติต่างๆ ต่อสุลต่าน ครอบคลุมตั้งแต่กฎหมาย ระเบียบต่างๆ การปกครองและการสงคราม เป็นต้น

แต่เมื่อจักรวรรดิออตโตมานล่มสลายและกำเนิดรัฐชาติสมัยใหม่ ในรัฐมุสลิมต่างๆ ทำให้บทบาทและตำแหน่งอุลามะห์ได้ถูกแยกขาดจาก การเมืองการปกครอง และถูกลดทอนจนเหลือที่ทางเฉพาะชุมชนหรือ สังคมมุสลิมที่ยังเลื่อมใสต่อองค์ความรู้และจริยวัตรปฏิบัติของอุลามะห์ แต่ก็ยังมีค่าสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมมุสลิมปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทย คำว่า “อุลามะห์” นั้น พบในสังคมปัตตานี ดินแดนที่ในอดีตเคยเป็นรัฐปัตตานี และมีความรุ่งเรืองทางการค้าและศาสนา เป็นรัฐที่ถูกขนานนามว่าเป็น “ระเบียบแห่งนครมักกะห์” (นครศักดิ์สิทธิ์) เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของบรรดาปราชญ์อิสลามและสถาบันการศึกษาปอเนาะ ที่ผลิตตำราให้กับโลกมลายูมากที่สุด ทั้งนี้ อุลามะห์จากปัตตานียังมีบทบาทต่อรัฐมลายูต่างๆ เช่น กลันตัน ยะโฮร์ สิงคโปร์ ปีนัง ตรังกานู มักกะห์ และอียิปต์ สุลาเวสี รวมทั้งภาคใต้ตอนบนและมุสลิมในกรุงเทพฯ

อุลามะห์ปัตตานีที่มีชื่อเสียงและได้สร้างผลงานทางวิชาการมากที่สุดในช่วงศตวรรษที่ 19 ได้แก่ ท่านเชคตาอูด อัล ฟาตอนีย หรือ เชคอะหมัด อัล ฟาตอนีย และคนอื่นๆ โดยเน้นเนื้อหาไม่ใช่นวนิยายหรือเรื่องเล่า แต่มีสาระสำคัญ 4 อย่าง คือ 1.ปรัชญาอิสลามและความศรัทธา 2.เรื่องกฎหมายอิสลาม 3.หลักการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน 4.ประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในอิสลาม ตำราดังกล่าวนี้ยังใช้อยู่ในสถาบันการศึกษาปอเนาะทางภาคใต้และมาเลเซีย

แต่การจะเป็น “อุลามะห์” ไม่ใช่เรื่องง่าย อย่างในสังคมภาคใต้นั้น คนที่จะเป็นอุลามะห์ได้ ต้องมีคุณสมบัติสำคัญสองประการ ประการที่ 1 ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม และเชี่ยวชาญในองค์ความรู้ถึง 20 - 30 วิชาด้วยกัน จึงสามารถเปิดสถาบันการศึกษาศาสนาได้ บางคนต้องใช้เวลาศึกษายาวนานถึง 30 ปี หรืออาจจะต้องเรียนรู้ทั้งชีวิต และประการที่ 2 ตำแหน่งอุลามะห์ขึ้นอยู่กับกรยอมรับของประชาชนมุสลิมในพื้นที่ ในด้านการบรรยายอธิบายศาสนาและด้านวัตรปฏิบัติ จากลักษณะสองประการนี้ จึงจะได้รับการให้เกียรติและยกย่องในฐานะบุคคลที่ถูกจัดวางในระดับชั้นที่สูงกว่าคนทั่วไปและสงวนสิทธิ์ในการตีความทางศาสนาและแสดงความคิดเห็นในคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ (จริยวัตรของท่านศาสดา) โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า “อิญญาดิฮาด” (Ijtihad) เพื่อชี้ขาดต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมุสลิมหรือรัฐ ซึ่งครอบคลุมในมิติต่างๆ ตั้งแต่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ด้วยหน้าที่อันสำคัญของอุลามะห์จึงถือได้ว่าเป็นผู้รับผิดชอบที่สำคัญต่อสังคมมุสลิม

กรณีนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปัจจุบัน บุคคลที่ได้รับการยอมรับและโด่งดังในฐานะ “อุลามะห์ปัตตานี” คือ “บาบออิสมาแอล สะปันยัง” หรือที่รู้จักกันในนาม “บาบอ-แอ ปาแย” ท่านนั้น มีเชื้อสายตระกูลจากนักปราชญ์จากอาหรับ มาจากครอบครัวที่มุ่งมั่นใส่ใจอยู่กับความรู้ทางศาสนาและเล่าเรียนในสถาบันปอเนาะตั้งแต่วัยเยาว์ ได้เดินสายบรรยายศาสนาตั้งแต่อายุ 20 ต้นๆ และหันมาเปิดสถาบันปอเนาะของตนเอง พร้อมๆ กับออกบรรยายศาสนาตามมัสยิดในชุมชนของบรรดาลูกศิษย์ทั่วสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยความสามารถในการอธิบายเทววิทยายากให้เข้าใจง่ายด้วยภาษาชาวบ้าน จนได้เป็นที่รู้จักของชาวบ้านอย่างแพร่หลายและโด่งดังในระดับจังหวัด เช่นเมื่อครั้งบรรยายที่มัสยิดกลาง จ. ยะลา ในปีพ.ศ. 2528 และในเวลาต่อมาได้ถูกเชิญมาบรรยายที่มัสยิดกลางปัตตานี จนถึงปัจจุบันก็ยังบรรยายและตีความให้ความรู้ทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง

หลังจากที่บาบออิสมาแอล สะปันยัง ได้บรรยายศาสนาและเผยแพร่วิธีการให้คำตอบต่อปัญหาของท่านที่พอเหมาะพอเจาะกับความต้องการของกระแสสังคมมลายู ทำให้ท่านเป็นบุคคลที่ได้รับความนิยมจากสังคมมลายู และเพิ่มความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ หลังจากที่ท่านได้เข้าบรรยายในมัสยิดกลางทั้งในจังหวัดยะลาและปัตตานี

ทั้งนี้ด้วยบาบออิสมาแอลเป็นคนซื่อ (วาเรอะฮ์) สำนวนตนดำเนินชีวิตแบบสมณะ (Mysticism) เช่น ท่านจะมองคนอื่นแค่ครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งตามหลักการศาสนาอิสลามให้เรานั้นมองคนอื่นแค่ครั้งเดียว ถ้ามองหลายๆ ครั้งจะมีความหมายเป็นอย่างอื่นแอบแฝงอยู่เพื่อป้องกันเจตนาที่ไม่ดีจึงให้มองได้แค่ครั้งเดียว คุณลักษณะเช่นนี้ ทำให้บรรดาลูกศิษย์ของท่านให้ความเคารพในความประเสริฐหรือ “ต่ออัต” ในภาษาอาหรับมลายู และยังให้ความหมายต่อบาบออิสมาแอลว่าเป็นบุคคลที่

“บารอกัต” (ปกป้อง คัมครอง สรรเสริฐ) จากการเคารพยกย่องของชาวมลายูต่อบาบออิสมาแอล และด้วยองค์ประกอบของทั้งสองส่วน คือ การต่ออัต และ ความบารอกัต จึงได้ถูกยอมรับว่าเป็นอูลามะห์

ด้วยเหตุนี้ คุณลักษณะของบาบออิสมาแอลจึงถือเป็นคุณสมบัติพิเศษที่เหนือกว่าคนธรรมดา เนื่องจากท่านได้สะสมคุณงามความดี ทำให้มีอำนาจบารมี (Charisma) ชาวมลายูยอมรับนับถือในตัวท่านในด้านแบบแผนและการตัดสินใจ วินิจฉัยปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การยอมรับต่อตัวบุคคลในทัศนะของชาวมลายูมุสลิมนั้นมีความแตกต่างไปจากทัศนะของศาสนาอื่น แต่มีส่วนคล้ายกับแนวคิดของ แม็กซ์ เวเบอร์ ที่กล่าวถึงอำนาจตามบารมี ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ที่ปรากฏตัวขึ้นมาในช่วงวิกฤติของสังคมและก่อให้เกิดการเคลื่อนไหว ดังที่เวเบอร์กล่าวว่า โดยลักษณะพิเศษของตัวผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นผู้หยั่งรู้อนาคต หรือเป็นวีรชน แต่จะมีส่วนแตกต่างตรงที่บาบออิสมาแอล ไม่ได้มีสถานะศักดิ์สิทธิ์ หรือรู้อนาคต แต่เป็นเพียงผู้ที่มีความรู้ในหลักคำสอน การปฏิบัติตามหลักการอิสลามและแบบอย่างทางศาสนาและด้วยความรู้ความเข้าใจในหลักการ ทำให้สามารถไตร่ตรองและให้คำตอบแก่สังคมจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในที่สุดจึงได้กลายเป็นหน้าที่รับผิดชอบในการตีความศาสนา ทั้งนี้สถานะความเป็นผู้นำทางศาสนายังเกี่ยวข้องและซ้อนทับกับความศรัทธาของมุสลิมในแง่คิด ว่าเกิดขึ้นมาจากความประสงค์และการเปิดทางของพระเจ้า

ปัจจุบันบาบออิสมาแอล สะปันยัง ถือได้ว่าท่านเป็นอูลามะห์อันดับต้นๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักศรัทธาและกฎหมายอิสลาม ท่านสนใจในประเด็นข้อถกเถียงทางศาสนากับการเผชิญหน้ากับแนวคิดใหม่ๆ ด้วยเหตุนี้บาบออิสมาแอลจึงได้เป็นศูนย์กลางทางความคิดของชาวมลายูมุสลิมสายจารีตในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นที่สนใจของคนมลายูที่อยากเข้าร่วมรับฟัง เพราะบาบออิส-

มาแอลบรรยายเทววิทยาให้เข้าใจได้ง่าย และด้วยความฉลาดของคำพูดที่มีค่าแสดง เปรียบเทียบกับภาษาบ้านๆ ทำให้ทุกครั้งที่ชาวบ้านได้ฟังบรรยายแล้วเกิดการตื่นตัว สะกิดหัวใจให้ตื่น เป็นการปลูก สร้างความสำนึกให้กับผู้คนที่มาฟัง เมื่อได้ฟังแล้วจะตั้งใจ อยากฟังต่อ ดังที่ชาวบ้านที่มาฟังได้เล่าว่า ต่อให้บาบอไม่สบาย ไม่มาสอน คนเหล่านี้ก็มา เหมือนกับว่ายังงี้ก็ต้องมาก่อน

การเป็นอูลามะห์ของชาวมลายูมุสลิมก็มีส่วนคล้ายและส่วนต่างกับแนวคิดของ Anthony Wallace ที่กล่าวถึง “การกลายเป็นผู้นำขบวนการศาสนา” ตรงที่ Anthony กล่าวว่าผู้นำมักได้รับพรพิเศษหรือผู้ถูกคัดเลือกจากพระเจ้า ซึ่งแนวคิดนี้จะศึกษาวิเคราะห์บรรดาศาสดาต่างๆ ส่วนในด้านของมุสลิมก็มีความเชื่อในแนวคิดนี้เช่นกัน แต่จะใช้เฉพาะกับเหล่าศาสดาและสิ้นสุดลงกับศาสดาองค์สุดท้าย คือ มุหัมหมัด สำหรับการกลายเป็นผู้นำขบวนการศาสนาหลังจากศาสดามุหัมหมัด มุสลิมจะมีแนวคิดเรื่อง “ฮิยาเราะห์” (การเปิดทางของพระเจ้า) ดังนั้นอูลามะห์ จึงเป็นบุคคลที่ถูกเปิดทางจากพระเจ้า ด้วยความสามารถทางวิชาการศาสนาที่ลึกซึ้ง เชื่อมโยงความรู้ ศีลธรรมและบุคลิกที่ได้เผยแพร่ลงไปสู่ชุมชน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับชาวมุสลิมในสังคม

ปัจจุบันความคาดหวังต่อบาทบาทของอูลามะห์ คือ การทำความเข้าใจต่อหลักการศาสนาอย่างถ่องแท้ เพื่อนำมาปรับใช้กับอัตลักษณ์และเข้าใจระบบสังคม ความแตกต่างของศาสนา ข้อถกเถียงของสำนักคิดทั้ง 4 อิสลาม ต้องเข้าใจการปะทะทางความคิดในกลุ่มมุสลิมต้องศึกษาและเข้าใจแนวทางการพัฒนาสมัยใหม่ รวมทั้งความบิดเบี้ยวของความทันสมัยเพื่อหนทางในการแก้ไขปัญหาและชี้นำสังคมได้อย่างครอบคลุมต่อไป

ระบบหลักประกันสุขภาพระบบเดียว บัตรเดียวและมาตรฐานเดียว

“การสร้างระบบหลักประกันสุขภาพที่เป็นระบบเดียว บัตรเดียว และมาตรฐานเดียวในประเทศไทย จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ ทำให้ประชาชนคนไทยทุกคนได้สิทธิการรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม ภายใต้แนวคิดเฉลี่ยทุกข์-เฉลี่ยสุข”

ประเทศไทยมีระบบหลักประกันสุขภาพหลัก 3 ระบบใหญ่ด้วยกัน (ยังไม่นับรวมกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนคืนสิทธิตามมติกรม. 23 มีนาคม 2553) ได้แก่ (1)ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือ “บัตรทอง” (2)ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ และ (3)ระบบประกันสังคม ซึ่งแต่ละระบบมีวิวัฒนาการและแนวคิดที่แตกต่างกัน ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ถือเป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้แก่ข้าราชการ รวมถึงพ่อแม่และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่เกิน 2 คน ขณะที่ระบบประกันสังคมถือเป็นความมั่นคงด้านสังคมของลูกจ้างที่รัฐ นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันสมทบแ่แรงงานในระบบ ส่วนระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเป็นรัฐสวัสดิการที่จัดให้แก่ประชาชนไทยกลุ่มอื่นๆ ที่เหลือ ซึ่งเกิดจากรวมระบบประกันสุขภาพที่มีอยู่ในขณะนั้น ได้แก่ ระบบสวัสดิการผู้ที่ควรช่วยเหลือเกื้อกูล ระบบบัตรประกันสุขภาพ และผู้ที่ไม่มีหลักประกันใดๆ

ระบบสุขภาพทั้งสามระบบดังกล่าว มีการออกแบบระบบที่ต่างกัน เช่น แหล่งเงินที่ใช้ สิทธิประโยชน์ ผู้ให้บริการ และระบบการจ่ายเงิน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสูง เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพและคุณภาพมาตรฐานเดียวกันและมี

คำถามตามมว่า ทำไมมันถึงมีความเหลื่อมล้ำทั้งที่ประชาชนทุกคนเสียภาษีเหมือนกันหมด ทีนี้เรามาดูระบบสุขภาพแต่ละระบบเปรียบเทียบกับกันว่า อะไรคือความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกัน

1. ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในปีงบประมาณ 2561 ได้รับงบประมาณ 126,533.13 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.36 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ครอบคลุมประชาชน 48.8 ล้านคน เฉลี่ยงบประมาณอยู่ที่ 2,592.89 บาทต่อคน สำหรับกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติใช้งบประมาณแผ่นดินอุดหนุน 100% ควบคู่กับระบบร่วมจ่ายค่าธรรมเนียม 30 บาทมาตั้งแต่ก่อตั้งกองทุนตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในปี 2545

สิทธิบัตรทองสำหรับประชาชนจะได้ตั้งแต่แรกเกิด และสิ้นสุดสิทธิเมื่อได้สิทธิรักษายาบาลอื่นทดแทน ไม่ว่าจะเป็นบัตรประกันสังคม หรือสิทธิรักษายาบาลข้าราชการ ผู้ถือบัตรทองเข้ารับการรักษาโรคได้ที่โรงพยาบาลรัฐหรือเอกชนที่เป็นคู่สัญญา โดยมีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ดูแล

2. งบรักษาพยาบาลข้าราชการและครอบครัวในปีงบประมาณ 2561 ได้รับงบประมาณ 63,000 ล้านบาท จัดอยู่ในงบกลางตามมาตรา 49 "ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานของรัฐ และครอบครัว" มีผู้มีสิทธิประมาณ 4.97 ล้านคน เฉลี่ยงบประมาณอยู่ที่ 12,676.06 บาทต่อคน เป็นงบปลายเปิดแบบไม่มีเพดานการใช้จ่าย ผู้มีสิทธิใช้สวัสดิการนี้คือ ข้าราชการและครอบครัว ได้แก่ บิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ และไม่นับบุตรบุญธรรม รวมทั้งคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ ใช้งบประมาณแผ่นดินอุดหนุน 100% แต่ต้องจ่ายค่ารักษายาพยาบาลกรณีเกินสิทธิกำหนด สำหรับโรงพยาบาลที่เข้ารับการรักษาจะเป็นโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนที่เข้าร่วม มีกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังดูแล และสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการจะสิ้นสุดเมื่อไม่ได้รับราชการ ส่วนสมาชิกครอบครัวหากมีสิทธิประกันสังคมอยู่แล้วจะไม่สามารถใช้สวัสดิการรักษายาพยาบาลของข้าราชการได้

บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า

เลขที่บัตร 8911111111 สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 89

ที่อยู่
หมู่ ๘ ต. กองคาบ อ. ศรีสำโรง จ. สุโขทัย

ชื่อ นาม - - - - -

เลขประจำตัวประชาชน 9-9999-99999-99-9

หน่วยบริการปฐมภูมิประจำครอบครัว(1) / หน่วยบริการประจำ(รับส่งต่อ)(2)

[1] รพ.ศรีสังวร

[2] รพ.ศรีสังวร

วันออกบัตร 15 เม.ย. 2552

วันหมดสิทธิ 31 ธ.ค. 2563

นางวิทยา แก้วภราดัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ยังมีสิทธิประโยชน์กรณีผู้ประกันตนทุพพลภาพ เสียชีวิต คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร บำเหน็จและบำนาญชราภาพและกรณีว่างงาน โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิเป็นไปตามระยะเวลาจ่ายเงินสมทบที่ระเบียบกำหนดไว้ ระบบหลักประกันสุขภาพทั้งสามระบบดังกล่าว มีความเหลื่อมล้ำ เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐที่ไม่เท่ากัน สวัสดิการราชการที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล 100% เฉลี่ย 12,676.06 บาทต่อคนเป็นงบปลายเปิด บัตรทองเฉลี่ย 2,592.89 บาทต่อคน และประกันสังคม 3,354.80 บาทต่อคน แต่มีเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนจะต้องจ่ายสมทบ 50% จะเห็นว่าสวัสดิการราชการที่ได้รับงบจากรัฐสูงกว่าบัตรทองเกือบ 5 - 6 เท่า สูงกว่าประกันสังคม 4 เท่า ส่วนด้านสิทธิประโยชน์เช่นกันดูเหมือนว่าระบบสวัสดิการข้าราชการจะดีกว่าเสียส่วนใหญ่ เข้าถึงหมอและเข้าถึงยามากกว่า ยิ่งกรณีผ่าตัดหรือการรักษาโรคที่ต้องจ่ายราคาแพง ส่วนการคุ้มครองสิทธิบัตรทองจะดีที่สุดคือ บัตรทองมีม.41¹ พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพ 2545 คุ้มครองสิทธิให้แก่ผู้รับบริการกรณีได้รับผลกระทบจากการรักษาพยาบาลดังกล่าวได้รับการช่วยเหลือสูงสุด 4 แสนบาท ประกันสังคมเพิ่งมาประกาศคุ้มครองสิทธิเมื่อปี 2558 และใช้ได้จริงเมื่อปี 2560 นี้เอง ซึ่งผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมจะเสียเปรียบมากที่สุด เพราะจะต้องร่วมจ่ายร้อยละ 50 และสิทธิประโยชน์ที่ได้น้อยกว่าอีกสองระบบ

ระบบหลักประกันสุขภาพระบบเดียว บัตรเดียวและมาตรฐานเดียว

เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ลดความแตกต่างในระบบหลักประกันสุขภาพ เครือข่ายกลุ่มคนรักหลักประกันสุขภาพ (เครือข่ายภาคประชาชน) มีความเห็นว่า ระบบหลักประกันสุขภาพที่มีอยู่ในสังคมไทยไม่ควรมีหลายระบบที่แตกต่างกันและมีความเหลื่อมล้ำสูงเช่นนี้ เพราะคนไทยทุกคนรวมถึงคนต่างด้าว เสียภาษีไม่แตกต่างกัน ควรเข้าถึงระบบสุขภาพที่เท่าเทียมกัน การลงทุนด้านสุขภาพกับประชาชนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ เพราะ

1 ม.41 คือ ให้อำนาจกรรมการกันเงินไว้จำนวนหนึ่งไม่เกินร้อยละหนึ่งของเงินที่จะจ่ายให้หน่วยบริการไว้เป็นเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้รับบริการ

เป็นกำลังผลิตสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศชาติด้านเศรษฐกิจสังคมไทย จึงพยายามจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อรวมระบบหลักประกันสุขภาพทั้งสามระบบเป็นระบบเดียวกันทั้งหมดภายใต้นโยบายรัฐสวัสดิการด้านรักษาพยาบาลและการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข เชื่อว่า ทุกคนจะได้รับบริการบริการด้านสุขภาพที่เท่าเทียมกัน รัฐจะประหยัดงบประมาณได้จำนวนมากทีเดียว กล่าวคือรัฐบาลจะสนับสนุน เฉลี่ยอยู่ที่ 4,000 บาทต่อหัว ไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด แต่สิทธิประโยชน์และการคุ้มครองสิทธิจะดีขึ้นมาก ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิและการรักษาพยาบาล ที่สำคัญลดความขัดแย้งในระบบหลักประกันสุขภาพและระหว่างหน่วยงานได้

มีคนคัดค้านและไม่เห็นด้วยหรือไม่ ?

แน่นอนย่อมมีกลุ่มข้าราชการบางส่วนคัดค้านไม่เห็นด้วย เข้าใจผิดว่าตนเองเสียประโยชน์จะยอมได้อย่างไร? ยังคิดและเข้าใจผิดว่าตนเสียภาษีให้แก่แผ่นดินอยู่ฝ่ายเดียว และมีผู้เสียภาษีเพียงแค่ 10% คำถามต่อมา เงินงบประมาณแผ่นดินมีแค่นี้ จะให้ทุกคนได้รับสิทธิเท่าเทียมกันเป็นไปได้อย่างไร รัฐจะเอางบประมาณที่ไหนมาจ่าย?

ภาคประชาชนพยายามอธิบายว่า ทุกคนเสียภาษีเหมือนกันหมดไม่ใช่เพียงแค่คนเพียง 10% ที่เสียภาษี ตัวอย่างเช่น ทุกคนเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% เหมือนกันหมด รวมไปถึงคนไร้สัญชาติ

แล้วจะเอาเงินที่ไหนมาสนับสนุน ?

แหล่งงบประมาณสนับสนุนคือ รัฐสามารถเก็บภาษีกับอาหารและเครื่องดื่มที่สร้างปัญหาด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นได้ เช่น น้ำตาล เกลือ เหล้า บุหรี่ เพราะอาหารและเครื่องดื่มเหล่านี้ทำให้คนป่วยและเสียชีวิตจำนวนมาก ส่งผลสูญเสียงบประมาณเพื่อการรักษาจำนวนมหาศาล ยังสามารถเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้อีก แต่ควรระบุว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะเก็บเพิ่มนั้น จะต้องนำมาใช้จ่ายเพื่อสุขภาพประชาชนเท่านั้น หรือลดภาษี บีโอไอ² (BOI) เราก็ได้ งบประมาณเพิ่มขึ้นอีกปีละกว่า 3 แสนล้านบาท และที่สำคัญควรลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ลดการจ่ายเงินเดือนข้าราชการ

คนต่างด้าวและแรงงานข้ามชาติด้วยเช่นกัน ส่วนภาษีรายได้บุคคลธรรมดา นั้น กฎหมายกำหนดว่าเสียภาษีตามตามเพดานเงินได้ รัฐกำหนดว่าผู้ที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 150,001 บาทขึ้นไป เสีย 5% หากรายได้ไม่ถึงก็ไม่ต้องเสียภาษี แน่นอนว่าประชาชนส่วนใหญ่ยากจนเพราะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจึงได้รับการยกเว้นภาษี เพราะรายได้ไม่ถึง

รัฐและข้าราชการบางกลุ่มมอง คนรวย ขนชั้นกลางไม่ควรได้รับสิทธิ ควรเสียสละให้แก่คนยากจนดีกว่า ภาคประชาชนพยายามอธิบาย นี่เป็นสวัสดิการรัฐบาล ทุกคนควรได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกัน เพราะเสียภาษีเหมือนกันหรือเสียมากกว่าด้วยซ้ำ ส่วนใครจะใช้สิทธิหรือไม่ให้เจ้าตัวเองเลือกเอง ไม่ใช่มาบังคับไม่ให้สิทธิซึ่งไม่ถูกต้อง

งบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี งบไม่พอรัฐจะเอาเงินที่ไหนมาจ่ายให้ ?

ประเด็นนี้สำคัญมากที่รัฐบาลควรทำความเข้าใจแหล่งที่มาของงบประมาณ ว่ารัฐจะหาเงินที่ไหนมาสนับสนุน ที่สำคัญรัฐบาลต้องตระหนักว่า ประชาชนคนไทยคือทรัพยากรมนุษย์ของชาติ เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศชาติ เป็นความมั่นคงของชาติ...หากประชาชนสุขภาพไม่ดี สมองไม่ได้รับการพัฒนาที่ดี จะเอากำลังกายและมันสมองที่ดีจากไหนมาทำงาน สร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจมาร่วมพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร ดังนั้นการทุ่มเทงบประมาณด้านสุขภาพที่ดีของประชาชนเป็นสิ่งแรกที่รัฐควรให้ความสำคัญลงทุน

สรุป

ระบบหลักประกันสุขภาพ ระบบเดียว บัตรเดียว มาตรฐานเดียวคือคำตอบที่จะให้ประชาชนคนไทยทุกกลุ่มได้รับสิทธิและบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม สามารถลดความเหลื่อมล้ำและลดความขัดแย้งในระบบหลักประกันสุขภาพอย่างแน่นอน เพราะทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่แยกว่าคนไหนจนหรือรวย

เราไม่ต้องเป็นห่วงว่าแหล่งงบประมาณจะเอามาจากไหน เพราะสามารถหาเพิ่มได้จาก เช่น ภาษีนํ้าตาลหรือภาษีเหล้า บุหรี่ เพราะสิ่งเหล่านี้ก็ไปทำลายสุขภาพของคน ควรจะเอาเงินส่วนนี้มาช่วยดูแลสุขภาพของคน หรือเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้อีก 1- 2 % โดยรัฐระบุว่าภาษีสวนนี้นำสนับสนุนพัฒนาระบบสุขภาพประชาชนคนไทย เรายังสามารถได้เงินจากการยกเว้นจัดเก็บภาษี บีโอไอ(BOI) ที่สำคัญคือการทำให้คนหันมาดูแลสุขภาพตัวเองให้มากขึ้นที่เรียกว่า “สร้างนำซ่อม” ย่อมดีที่สุด

2 BOI เป็นการยกเว้นภาษีการลงทุนให้แก่ทุนที่จะมาลงทุนในประเทศไทย ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่จะดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศมาลงทุนไทย

เสียงชนเผา
เสียงที่เราอยากให้คุณได้ยิน